48րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 902 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3 16 ՅՈՒՆԻՍ 1904 1 ՌԷԲԻՒԼ ԱԽԸՐ 1322 — 3 ՀՈՒԶԻՐԱՆ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس فرجه
اداره خانه‌سى : باب عالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար համաձայնութեամբ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՏՆԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Անըմբռնելի Պիւտճէներ

Մակաբոյծ ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու Պոլսահայ վարժարաններու մէջ գտած անօրինակ քաջալերութիւնը այնքան աչքի զարնող հանգամանք մը չունէր թերեւս, եթէ Ուսումն. Խորհուրդը պատրաստած չըլլար 1904 Յունուար 1ի Պոլսոյ Թաղային վարժարաններու վիճակացոյց պատկերը, հակասութիւններու այդ եզակա՛ն ցուցակը, զոր չեմ գիտեր ի՛նչպէս ձեռքս անցաւ փոշոտած թուղթերուս մէջէն։

Թէ ի՛նչպէս կարելի է այս վիճակացոյցէն հետեւցնել այդ քաջալերութիւնը, շատ դիւրին է այդ, քանի որ միեւնոյն մակարդակին վրայ գտնուող վարժարաններ համեմատական անըմբռնելի և անիմանալի վիճակներ կը ներկայացնեն պերճախօս թիւերով, անմահացնելու սահմանուած կարծես սա գերազանց ճշմարտութիւնը թէ՝ Անհատական շահերն են որ նկատողութեան կ'առնուին մեր դպրոցներու մատակարարութեան մէջ, եւ ոչ ընդհանուրին շահերը, եւ թէ Ուսումն. Խորհուրդը ստիպուած է գոցել իր բերանը այս նուիրագործուած դրութեան հանդէպ։

Թիւերը բառերէ աւելի կշիռ ունին սակայն, և չա՛տ աւելի ճարտարութեամբ կը խօսին անպատմելի արտառոցութեանը վրայ այդ անհաղնածաւալ վիճակացոյցին որ,—ուրկէ ալ գտնե՛ն—ճշմարիտ պատկերն է մեր դպրոցներուն ներքինին և արտաքինին։

Հակասութիւններու ի՛նչ շահեցուցական պատկեր։

Գում-Գաբուի Մայր վարժարանը, մանչով աղջիկով 610 հոգի, ամսական ունի 6040 ղրուշ ծախք, Բերայի Էսաեան վարժարանը, մանչով աղջիկով 358 հոգի, ունի 11568 ղրուշ ծախք, մինչ Վոսփորի ասիական եզերքին Ս. Խաչի վարժարանը, մանչով աղջիկով 362 հոգի, ունի 5300 ղրուշ ծախք։

Բոլոր վարժարանաց աշակերտներուն համագումարն ըլլալով 5580, և ամսական ծախքն ալ 86,447 ղրուշ, $15^1/_2$ ղրուշ մօտաւորապէս, ծախքի բաժին մը կ'իյնայ ուրեմն իւրաքանչիւր աշակերտի համար։ Քանի որ սա վարժարանները մի՛եւնոյն մակարդակին մէջ են, մի՛եւնոյն ծրագիրի մը վրայ կ'ընթանան, Գում-Գաբու պէտք էր ունենալ 9455 ղրուշ ծախք, Բերայի Էսաեանը 5549, և Ս. Խաչն ալ 5611։

Իրականութիւնը կը տեսնենք որ ընդհակառակն է սակայն, և երբեք համեմատութեան եզրեր չունի իր մէջ։

Կամ այն է որ Գում-Գաբուի և Իւսկիւտարի մանչերն ու աղջիկները նուա՛զ արժէքաւոր են Բերայիններէն, և կամ այն է որ Բերայի Հայ ժողովուրդը աւելի լա՛ւ կ'ըմբռնէ Ուսուցչութեան սահմանը և ամէնէն աւելի կը վարձատրէ իր զաւակներուն դաստիարակները։

Մայր վարժարանը 22 ուսուցիչ և ուսուցչուհի ունի, Սէլամսըզ նմանապէս, 610 ուսանողի դէմ 362 հոգիի համար, և Բերայի Էսաեանը 29 ուսուցիչ ունի 358 հոգիի համար։

Եթէ 610 աշակերտի համար բաւական եղած է ուսուցչական 22 թիւը, ի՛նչպէս կ'ըլլայ որ անդին 358 հոգիի համար 29 ուսուցիչի պէ՛տք կը տեսնուի։

Աս ի՛նչ անըմբռնելի և զարմանալի հաշիւ է, որուն չենք կրնար ո և է մեկնութիւն մը տալ։

Բէյրայի Էսաեան վարժարանը աւելի՛ բարձրագոյն է արդեօք քան Մայր վարժարանը, և կամ թէ չէ՞ մի որ հաւասար է Սէլամսըզի Ս. Խաչի վարժարանին։

Եթէ հոն պաշտօնավարող ուսուցիչներուն մէջ կարող դէմքեր կան, և այդ 11568 ղրուշը, անոնց տուած արդիւնքին արդար և օրինաւոր վարձատրութիւնն է, ապա ուրեմն ինչո՞ւ կրթական միեւնոյն ծրագրին վրայ կ'ընթանայ և անոնցմէ գոնէ քիչ մը աւելի արդիւնքներ չի տար ամէն տարի, մինչ որ Ս. Խաչի վարժարանին մէջ աւելի կարող ուսուցիչներ կան քան Էսաեան վարժարանին մէջ։

Պէտք չէ՞ որ աչքի զարնող տարբերութիւն մը գոյութիւն ունենար սա՛ խոշոր 11568 ղրուշին և անոր կէսերուն չափ ծախսուող գումարներուն տուած արդիւնքներուն մէջ։

Եթէ հոն պաշտօնավարող ուսուցիչներուն մէջ կարող դէմքեր չկան, և եթէ հոն եկող գացողները մէյմէկ զարդեր են պարզապէս, ինչո՞ւ այդ 11568 ղրուշը վատնուի ի զուր։

Տասներկո՞ւ հատ վարժուհի։ Վարժուհիի մթերանո՞ց է արդեօք Էսաեան վարժարանը, ի՛նչ է։ Գում-գաբու 254 աղջկան համար 6 վարժուհի կը գործածէ, Ս. Խաչ 185 հատի համար 9, մինչ Բերա 171 աղջկան համար 12 ... վարժուհի։

Բերայի աղջիկներէն ի՛նչքան ճապըլը կը հաղեն, և ի՛նչ չնորհալի առաւելութիւններով օժտուած արդեօք, և կամ ճպկասակ կողմէն մեկնելով, ո՛րչափ ապերասան կամ բթամիտ, որ տասներկու վարժուհիներ, միայուն կամ այցելու, տգէտ կամ գիտակ, հազիւ կրնան կարգի բերել զանոնք և կամ դաստիարակել։

×

Կատակը մէկդի ձգենք սակայն և կատարելապէս համոզուինք թէ մենք մեզի կը խաբենք, որքան ատեն որ այս դրութիւնը տիրէ մեր դպրոցներուն մէջ, նուիրագործուած օրէնքի մը պայմաններով։

Լաւագոյն գործը ա՛յն է որ չափաւոր դրամով չա՛տ բան արտադրուի, և ոչ թէ չա՛տ դրամով քիչ բան։ Ձեռնարկներ գիտենք մենք, որոնք քիչ դրամով ճամբայ ելած և սակայն յարատեւ աշխատութեամբ, անտանելի զոհողութիւններով կրցած են այսօր լաւագոյն կերպով պսակուիլ։

Դպրոցներու այս մատակարարութեան մէջ զոհողութեա՛ն ալ պէտք չկայ։ Փոխանակ Մակաբոյծ պաշտօնեաները քաջալերելու, անոնց թիւը չատցնելու, պարապ տեղը անոնց ամսականներ տալու, պէտք է աւելի տեղ տալ արժանաւորներուն, կարելի եղածին չափ սահմանափակել թիւը անարժաններուն, որպէս զի նորահաս վարժապետներ կամ վարժուհիներ ալ ջանան նախ ինքզինքնին զարգացնել, և իրենց առջեւը չի գտնեն ընդարձակ դաշտ մը թէ՛ իրենց տգիտութիւնը պարտկող, և թէ՛ իրենց ապրուստը հայթայթող։

Որովհետեւ պէտք է գիտնալ մի անգամ ընդ միշտ, թէ Ազգի մը սեպուհ պարտականութիւնը չէ՛ կարգ մը աւելորդ մարդեր կշտացնել, կրթութեան, դաստիարակութեան գինով։

Այդ մարդիկը քաջալերել անուղղակի չարիք մը պիտի ըլլայ ուսանող մանկութեան, և չեմ կարծեր որ Հայ ժողովուրդը իր քսակը լա՛յն բանայ, անարդարանալի պիւտճէներու բացը գոցելու համար։

Եթէ միայն Բերայի Էսաեանը ըլլար սակայն անհամեմատ պիւտճէ մը ունեցող, պիտի ըսէինք որ Բերա, իբրեւ Ջոջ Թաղ, ոսկեհանք մը գտած է իր շրջանակին մէջ, հոնկէ կը քաշէ իր ուզածին չափ, առանց ասոր անոր բեռ ըլլալու, առանց մէկու մը խորհուրդ հարցնելու։

Անդին Ազգ. Հիւանդանոցին Ս. Փրկչեան Որբանոցն ալ կայ որ 282 աշակերտի համար, 6377 ղրուշ ծախք մը նետած է Ազգին ուսին, ամսական 2000 ղրուշ աւելի, մի՞թէ հաշուէն։ Ինչո՞ւ։

Որովհետեւ Ս. Յակոբայ Որբանոցին Խնամակալութիւնը գթած, ողորմած է, և չուզեր որ իր խնամքներուն յանձնուած հաստատութեան պաշտօնեաները, մեծագոյն մասը տգէտ, ապիկար, պորտաբոյծ, զրկուած կեանք մը վարեն աշխարհիս մէջ։ Հո՛ն ուտող, խմող, պառկող դաստիարակներէ ոմանք, պարապ գլուխներ, 800, 600 ղրուշ ամսական կ'առնեն, և հոն պաշտօնավարող այցելու ուսուցիչներու մէջ կան դեռ անանկնե՛ր, որոնք պարզապէս ապրուելու համար ինկած են հոն, չնորհիւ Խնամակալութեան այս կամ այն անդամին։

800, 600 ղրուշ ամսական առնող մարդիկը արդեօք Գեղագրութիւն, Կրօնք, Ձայնագիտութիւն ևայլն չէ՞ն կրնար դասախօսել որ որբանոցը, Ազգին այդ աղքատիկ դպրոցը, մասնաւոր բեռ մըն ալ ունենայ իր ուսին վրայ, առանց համար մասնաւոր ուսուցիչներ պահելով։

Մեղք չէ՞ Ազգին դրամները որոնք աստ անոր կոկորդը կ'անցնին այսպէս անխիղճ որկրամոլութիւնով մը։

Մե՛նք ենք եղեր խաչագող, չահագէտ մարդիկը կշտացնող, և կամ անոնց գոյութիւնը քաջալերող։ Այս իրերապաշտպան դրութիւնը մինչեւ ո՞ւր պիտի հասնի մեր դպրոցներու մատակարարութեան մէջ և մինչեւ ո՞ր բարձունքները պիտի սաւառնի արդեօք չահադիտութեան, այն խէչալը որ, հետզհետէ սկզբունք մը ըլլալ կը դառնայ մեր Թաղային վարչական շրջանակներուն մէջ։

Խնամակալութեան անդամները արդեօք գիտակցութիւն ունի՞ն Որբանոցին մէջ պաշտօնավարող դաստիարակ-ուսուցիչներուն կարողութեան նկատմամբ, գիտե՞ն թէ ի՛նչ աստիճան է անոնց հմտութիւնը։ Շատ դիւրին է պաշտպանութիւն ընել, և չատ դիւրին է այս կամ այն ուսուցիչը հաստատութեան մէջ ներմուծել։

Որբանոցին պիւտճէն իր այս վիճակին մէջ չա՛տ է հիմա, և պէտք է միջոցը խորհիլ այդ պիւտճէին սանձ մը դնելու։ Եթէ թո՛ղ տանք որ ան ճամբան առնէ երթայ, ան ատենը չե՛մ գիտեր թէ ո՞ւր կը գտնենք Որբանոցը։

Տեսուչ մը պէտք է հիմա այդ Որբանոցին համար, քանի որ Նիկողոսեան էֆ. իր հրաժարականը մատուցած է Հոգաբարձութեան, ինչպէս գրեցինք։ Ամսական տասը ոսկի և կամ 1200 ղրշ. չատ չենք տեսներ Տեսուչի մը համար, որ իր պաշտօնին գիտակցութիւնը ունի և կրնայ վարել նմանօրինակ հաստատութիւն մը, որովհետեւ պէտք է խոստովանիլ թէ Որբանոցին Տեսչութիւնը չա՛տ աւելի դժուարին պաշտօն մըն է, քան Թաղային վարժարանի մը Տեսչութիւնը, և պատասխանատուութեան աւելի մեծ բաժին մը ունի իրեն։

Խնամակալութիւնը եթէ հիմակուընէ կը խորհի իր պաշտպանած անձերը բարձրացնել Տեսչութեան պաշտօնին, անոնց 800ը հազար չեմ գիտեր քանի՞ ընելով, չիտակը ըսելիք չի մնար մեզի։ Շատ չատ խնդակցութիւն յայտնել պէտք կ'ըլլայ այս բարեդէպ ընտրութեան համար։

Ո՛ւր էր որ սակայն Խնամակալութիւնը առանձ խնդակցութիւն մը յայտնել չի տա՛ր մեզ իրեն։

Ո՛ւրկէ սկսանք և ո՛ւր վերջացուցինք։

ՎԱՀԱՆ ԹՕՇԻԿԵԱՆ

Պարզ Խօսքեր

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Անցած օր թերթերու մէջ գրուեցաւ որ քահանայ մը իր պաշտօնակիցներուն կողմէ մեղադրանքի առարկայ եղեր է առանց դրամի խաչահանգիստ ընելուն համար։ Իրա՞ւ։ Մեր պատուական եկեղեցականներէ ոմանք խաչին հանգի՞ստն ալ կը չահագործեն։ Ձրի՞ք։ Ուրեմն, Խաչահանգիստն ալ, չահագործումի ուրիշ ամէն առարկաներու պէս, իր հրապարակը պիտի ունենայ, ամսուը, տուղը, ևն.։ Այն քահանան, որ նոյն իսկ խաչահանգիստի պէս կրօնական արարողութենէ մը նիւթապէս օգտուելու ջանք կ'ընէ, չի՞ խորհիր արդեօք թէ այս կերպով ո՛րքան կը վիրաւորէ հաւատացեալներու ջերմեռանդութիւնը, և ո՛րքան կը նպաստէ մեր ժողովուրդին ուծանալուն իր եկեղեցիէն ու եկեղեցականներէն։ Կը հասկնանք որ հարսնիքի, մկրտութեան, յուղարկաւորութեան համար Հայ քրիստոնեան պարտաւոր ըլլայ բան մը վճարել իր եկեղեցականներուն, վասն զի վերջապէս անոնք ալ պիտի ապրին ու քայց խաչահանգիստ կատարելու, խնկարկելու, հաղորդելու համար դրամ ուզելը էապէս հակասական չէ՞ կրօնաւորի պարտականութիւններուն։ Ինչո՞ւ այսքան պարզ բան մը հասկնալ չեն ուզեր մեր քահանաներէ ոմանք և իրենց վրայ խօսեցնել կուտան։

ՍԻՄԷՈՆ ՏԷՐՈՒՆԻ

ԱՐՏՆԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

Իզմիրի Առաջնորդութիւնը. — Հրանտ Մամուլեան. — Դանիէլ վարդապետ։

«Թէ ի՛նչպիսի առաջնորդով մը պէտք է օժտուի Իզմիրի բազմապահանջ վիճակը»։ Ահա այս է ամէն խաւերու շրջանակներու մէջ խօսակցութեան առիթ տուող գլխաւոր նիւթը։ Ոմանք կ'ըսեն թէ Իզմիրի առաջնորդական աթոռին արժանաւոր եկեղեցական մը Դիոգինեսեան լապտերով պէտք է փնտռել, վասն զի եթէ կան իսկ մի քանիներ, նոքա եւս ա՛լ աւելի կարեւոր պաշտօններով զբաղած են։ Ուրիշներ կ'առարկեն թէ երբ առաջնորդ Բաբգէն վարդապետը բերելու էր Իզմիր, եթէ այն վեհափառը բարեկամութիւն հաստատած չըլլար Արեւելեան Մամուլի ու խմբագիր-տնօրէնին հետ։ Ցաւ է ինձ յայտարարել թէ անցեալները Գաւառ. Ժողովոյ Նորընտիր անդամներէն մէկ քանիին հետ տեսակցութեանս պահուն, անոնք ալ չվարանեցան յայտնելու թէ Բաբգէնը առաջնորդ կ'ընտրուէր՝ եթէ ան անգիտակցօրէն բարեկամը եղած չըլլար Մամուլեանին, որովհետեւ աւելցուց մէկը, փորձառութեամբս գիտեմ թէ Արեւելեան Մամուլի բարեկամ վարդապետ մը եթէ ըլլայ օրուան առաջնորդը, ծոցերոյ Մելքիսեդեկին ցաւոսին պիտի գայ. բանաւոր պատճառն ալ հետեւեալ կերպով լուսաբանեց ինձ. այսինքն, Մամուլ՝ Իզմիրի միակ օրկանը եղած ըլլալով, եկող առաջնորդը անպատճառ ամէն զոհողութիւն և Թեմական չահ ռամակոխ պիտի ընէ, սա սին փափաքով որ Մամուլը իրեն իբր օրկան ծառայեցնէ և որով գովաբանուի յաւէտ, թէ իր ցուցամոլութիւնը յագեցնելու և թէ յաչս ժողովրդեան բարձր դիրքով երեւալու համար. և հետեւաբար ձեռքի խաղալիքը կ'ըլլայ Մ. Մամուլեան որդին։

Թէ ի՛նչ չահ կրնայ ունենալ Մամուլեան եթէ օրուան առաջնորդը իր ափին մէջ ունենայ. այդ ալ բացատրեմ ձեզ. ասկէ չորս տարի առաջ արեւու մէկ չի ծագած օր սխալմամբ, Ուսումնական Խորհրդոյ անդամ ընտրուած էր Հրանտ Մամուլեան, այն ալ հանգուցեալ առաջնորդին անդուլ ջանքերուն չնորհիւ։ Ի՞նչ կ'ուզէիք որ ընէր այս պարզուկ պարոնը, անմիջապէս հրաման արձակել վարժարաններու տեսչութեան, յանձնարարելով պատռել այն դասագիրքերը, որոնք Մամուլեան տպարանին կնիքը չեն կրեր։ Տեսչութիւնն ալ հլու հնազանդ Ուսումնական Խորհրդոյ բոլոր առաջարկներուն, այս հրամանը ի գործ կը դնէ, յայտարարելով երկսեռ վարժարանաց բոլոր ուսանողներուն թէ՝ Մամուլեան տպարանի կնիքը չի կրող ո և է դասագիրք չէ կարելի գործածել դպրոցին մէջ. և ասով կերպ մը յաջողութիւն գտաւ իր հօրենական մնացած կարգ մը ընթերցարաններ ու գիտելիքները՝ որոնք փոշիներով ծածկուած էին քշել վարժարանաց մէջ, 50 տարի առաջուան անոնց ոճով ու գիներով ծախելով աշակերտներուն։ Սակայն միջոցն դասակարգէ ոմանք, յանձնարարուած գիրքերը ա՛լ աւելի աժան գտնելով ուրիշ գրավաճառներու մօտ, անոնցմէ կը գնեն և կը բերեն դպրոց. ատեսուչն ալ ի հարկէ կը պատռէ զանոնք, հրամայելով որ երթան Մամուլեանէն ծախու առնեն. ասա թէ ոչ ընդունելի չէ։ Ասկէ կռիւ մըն է կը ծագի ծնողքներու և տեսչութեան միջեւ, որով Մամուլեանի ուրիշ քանի մը չահախնդրական արարքներն ալ մէջտեղ կ'ելլեն, արարքներ որոնք չեմ ուզեր մի առ մի հոս յիշատակել։ Օրուան վարչական ժողովները կը հրաժարեցնեն զինքը. և այն ժամանակէն ի վեր է որ Թեմական որ և է պաշտօնի կոչուած չէ այս պարոնը, միայն սա չմոռնամ յիշեցնելու թէ՝ անցեալները երբ Գաւառ. Ժողովոյ ընտրութիւն կը կատարուէր, Մէկ քուէ չահեցաւ, թող որ այն ատեն ըսին թէ, ինքն իրեն համար տուած ըլլալու է։

Թէեւ առաջնորդական ընտրութեան նիւթէս մի քիչ աւելի հեռացայ, բայց չատ կարեւոր էր այս քանի մը տողերը արձանագրել հոս, որպէս զի վերյիշուած մը ըլլայ ընթերցողաց մտքին, և դաս մը ընտրելիք Առաջնորդին, որովհետեւ Մուշեղ և Բաբգէն սիրուած անուններ էին Իզմիրի մէջ, և կորսնցուցած են Առաջնորդ ընտրուելու յամէն

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 87

Ոսկիներու Ճամբուն Վրայ

ՎԷՊ

ՏԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Թ.

Էլէնի ամէն նկատում զգացում մոռցած, նախկին առնուհիին օգտակար ըլլալու միջոցներուն վրայ միայն կը խորհէր, որուն պատահած այս դժբախտութիւնները ճշմարտապէս յուզած էին զինք։

—Ի՞նչ կարծիք ունիս գործին հետեւանքին նկատմամբ, հարցուց. Մատակարարը ի՛նչ չահ կրնայ ունենալ գոյութիւն չունեցող երիտասարդ մը քեզ նշանած ներկայացնելով մինչեւ հոս մէկտեղ գալուն ու այս Օթէլին խուցը փակուելուն մէջ։

—Չե՛մ գիտեր, պատասխանեց Ամէլի յուսահատ դէմքով մը, չեմ կրնար խելք հասցնել, այս պարագայիս՝ ամէն բան սուտ է ինձ համար և ամէն մարդ կասկածելի՝ քանի որ չարունակ խոստումներ կ'ստանամ և ո՛չ գործադրութիւն. Մատակարարիս վրայ բնաւ վստահութիւն չունիմ այլեւս, այս մարդուն բոլոր խօսածները սուտ են. ո՛չ երիտասարդ կայ, ո՛չ ալ հետս նշանուող. չեմ գիտեր ի՛նչ դիւական ծրագիրով Հայ երկրաչափ մը հնարած է մտքին մէջ ու իմ յուսահատ կացութենէս օգտուելով բերած է զիս հոս ու հիմա հարիւրաւոր սուտերը իրարու վրայ գլտորելով՝ կը ճնչէ վրաս ու բնաւ չի ներեր որ մէկու հետ տեսակցիմ. ամէն անգամ որ դուրս ելլայ, մեծ այլայլութիւններով կը վերադառնայ ու այնպէս կը ձեւացնէ թէ, հայրս սոսկալի խստութիւններու ձեռնարկած է ինձ դէմ ու մեծ աչխուժով կը փնտռեն զիս ամէն կողմ։ Քեզմէ պահելու պատճառ չունիմ սիրելի՝ դաստիարակուհիս, աս մարդը եթէ երես գտնայ, նոյն իսկ պիտի ստիպէ զիս որ իրեն հետ ամուսնանամ, ես այնպէս կը կռահեմ իր ընթացքէն։

—Ի՞նչ կ'ըսես, քաջալերեց Էլէնի ցնցուելով, ի՛նչպէս կը յանդգնի առանձ գաղափարներու ծառայել, միթէ դուն գերի՞ն ես իրեն։

Ամէլի արժանապատուութեան զգացումէն յուզուելով չկրցաւ մէկ քանի կաթիլ արցունք զսպել.

— Ի՞նչո՞ւ ալ պէտք ատոր, որն զգացումներ չյանուցանէ ինձ նկատմամբ, ըսաւ, երբ զիս ծուղակը ձգելով մինչեւ հոս բերել յաջողեցաւ ու հիմա ալ կատարեալ տէրս դարձած է։ Ինչ մեղքս պահեմ, եթէ այսօր դուն չգայիր, որոշած էի անձնասպան ըլլալ ու վերջ տալ այս անտանելի նախատինքին։ Դուրս ելլելու կը վախնամ հօրս հետապնդումէն սոսկալով, հիւրանոցին մէջ մինչեւ իրիկուն այս ծերուկին տռուտռուքը մտիկ կ'ընեմ. մէկը չունիմ որ երկու խօսք փոխանակեմ հետը և առանց ամէնուն վրայ՝ մատակարարիս երբեմն սիրահարի ակնարկներ ուղղելն ալ տեսնելով ալ դժոխք կ'երեւայ ինձ կեանքը։

— Կեցի՛ր դուն որ ես ջախջախեմ այն չանը գլուխը, մոլեգնեցաւ Էլէնի սպառնական չարժում մը ընելով։

— Այն աստիճան յուսահատած էր որ յարեց Ամէլի, պահ մը մտադրեցի հիւրանոցի վարձկաններէն մէկուն պաշտպանուիլ. մեր յարկաբաժնին վրայ բնակող երիտասարդի մը լուրջ դէմքն ու համակրելի դիրքը վստահութիւն ներշնչեցին ինձ և օրերով տառապեցայ թէ արդեօք նոր չարիք մըն ալ անկէ պիտի ծնէ՞ր, եթէ սիրտս աջին բանայի ու պաշտպանութիւնը խնդրէի։ Այս ծրագիրը երկար ատեն չարչարեց միտքս. երիտասարդը անձնական արժանիքէն զատ՝ մօրս կողմին ալ կը համապատասխանէր։ Հայ էր և ամուրի ասանկ ամուսին մը ունենալ ճշմարտապէս փրկութիւն մը պիտի ըլլար ինձ համար և երիտասարդին հաճոյքը սնանելէ ու հետը պսակուելէ ետք, ի՛նչ խստութեամբ վրէժ պիտի լուծէի զիս այս դժբախտութեան մղողներէն ու գլխաւորաբար այս լիրբ մատակարարէս։

— Եթէ այդ ծրագրած ամուսնութիւնդ յաջողէր, ըսաւ Էլէնի քաղցր ժպիտով մը, փոխանակ վրէժ լուծելու, պէտք էր ամենամեծ վարձատրութիւնը ընէիր թէ՛ հօրդ մօրդ և թէ մատակարարիդ որ քեզ Պոլիս գալ ստիպելով անանկ արժանաւոր երիտասարդի մը հետ ամուսնանալու դիւրութիւն կուտային, բայց ո՞ւր է։

— Ի՞նչ. միթէ կը ճանչնա՞ք ակնարկած երիտասարդս, հարցուց Ամէլի յուզումին սաստկութենէն այլայլելով։

— Ինչո՞ւ չէ, պատասխանեց դաստիարակուհին. չա՛տ լաւ ընտրութիւն է ըրածդ, միայն Հրաչեան ըսել չե՞ս ուզեր։

— Այո՛, նոյն ինքն է, կակազեց օրիորդը մարելու աստիճան դեղնելով, մինչեւ Հրաչեան որ ծանր հիւանդութիւն մը անցուց։

—Բայց աս ի՛նչ է, հարցուց Էլէնի, դուն գործը չատ առաջ տարած ըլլալու ես աղջի՛կ, դուն չենք չնորհք կը սիրես կոր Հրաչեան, տեսակցա՞ծ ես հետը, աս ի՛նչ խոր զգացում է որ այս աստիճան կը յուզէ քեզ։

—Ո՛չ, հառաչեց Ամէլի, տեսակցած չեմ, մինակ հեռուէն տեսած եմ զինքը, բայց...

—Չէ՛, աղջիկներուն համար չատ վտանգաւոր է զգացումներուն այդ աստիճան անձնատուր ըլլալը։

—Բայց ձե՞ռքս էր միթէ, հեկեկաց Ամէլի, թչուառ, անտէր, անպաշտպան եկած ինկած էի հոս վիրաւոր եղնիկի մը նման, կոթնելիք չիւղ մը իսկ չունէի աշխարհի վրայ. սիրտը կը քաշէր սրտի մը որ սիրէր զիս և այս հոգեկան ծարաւութեանս մէջ առաջին անգամ Հրաչեան երեւցաւ աչքիս. դեռ ուրիշներ ալ կային հիւրանոցին մէջ Հրաչեանէն գեղեցիկ, անկէ վայելուչ և մանաւանդ չուրջս կը դառնային չարունակ, առաջին ակնարկիս՝ հրամաններուս հնազանդելու պատրաստ և սակայն զզուանքէ ուրիշ բան չէր զգար անոնց նկատմամբ, չեմ գիտեր ի՛նչ անդիմադրելի ոյժ մը ամբողջ ուշադրութիւնս Հրաչեանին կողմը մագնիսացուցած էր և քանի անտարբերութիւն տեսնայի անոր կողմէ, այն համեմատութեամբ ալ համակրանքը, սէրը կը կրկնապատկուէր մէջս, անոր նկատմամբ։

Էլէնի վայրկեան մը մտածել ետք,

—Որչափ կը հասնի անձնական հարստութեանդ գումարը, հարցուց։

—Երեսուն հազար ոսկի՛ն կ'անցնի, պատասխանեց Ամէլի. բայց կ'աղաչեմ, ի՛նչ պէտքով կը ճանչնաք Հրաչեան։

—Շատ մը առիթներով կը ճանչնամ, սիրելիս, յարեց դաստիարակուհին, կարելի բան չէ որ անանկ արժանաւոր մէկը մայրաքաղաքս գայ և ես չճանչնամ, բայց դժուարութիւնը հոն է որ ամէն կողմէ վրան ինկած են տղուն և հիմա չեմ գիտեր որ պիտի թոյլատրե՞ն իր խելքովը գործելու։

(Շարունակելի)

յոյս և հաւանականութիւն, քանի որ առաջուց անգիտակցաբար բարեկամութիւն սերմանեցին խմբագիր ֆ տնօրէն, Տիւմա Ֆիգին հետ։

Բարձր չրջանակներու մէջ ու տեղ տեղ Դուրեան եպիսկոպոսին անունը սկսաւ յորջորջուիլ. չենք գիտեր սակայն թէ արդեօք կ'ընդունի՞ երբ զինքը ընտրեն Իզմիրցիք, քանի որ ակնեւրեւ կը տեսնենք թէ՝ Եգիպտոսի նման ա՛լ աւելի փայլուն Առաջնորդութիւն մը մերժուեցաւ իր կողմէ, և արդեօք պիտի թողո՞ւ իրեն համար սիրելի դարձած այն Դպրեվանքը, որն որ Թուրքիոյ Հայոց արդի աչխատաւոր եկեղեցականաց օրրանը եղած է և է չարունակաբար։ Վերջապէս սա եզրակացութեան կը յանգինք թէ, Իզմիրի համար արժանաւոր ընտրելի մը կը պակսի հիմակուհիմա։ Տեսնենք Գաւառ. Ժողովը ի՛նչ կը տրամադրէ այս մասին։

* *

Դանիէլ վարդապետն ալ քաղաքս գալէն ի վեր թեմական շատ մեծ գործեր տեսաւ ու տնօրինութիւններ ի գործ դրաւ. իր առաջին հոգածութիւնն եղաւ Բանայիրները չանտեսել, Մենեմէն, Այասուլուք և Մանիսա գնաց և իրեն յատուկ հնօրեայ ոճովը քարոզեց ու քարոզուեցաւ։

Ամէն օր քաղաքիս այլ և այլ տեղերը պտոյտի կ'երթայ հով առնելու համար, չատ անգամ Ժողովներու ներկայ չի գտնուիր, վասն զի կամ Պրնօվա գացած կ'ըլլայ ուտելիքի տոպրակն ի ձեռն գավասի, ուր առաջի օտարազգիներուն հասարակաց սրճարան մը կ'երթայ ճավուզային գլուխը նստելու և կեր ու խում ընելու, և կամ թէ քարափ կը չրջագայի հետիոտն, աչքերը չորս դին պտտցնելով։ Վերջապէս Դանիէլ վարդապետ Իզմիր եկած է ոչ թէ փոխանորդաբար առկախ մնացած գործերը կարգադրելու, այլ մի միայն գրպանը լեցնելու և ժուռ գալու համար։ Անցեալները Քաղաքական Ժողովը հասկցուց իրեն թէ՝ Առաջնորդարանէն քահանայից սենեակը պիտի ղրկէ զինքը, եթէ չարունակէ մնալ իր անհոգ բնաւորութեանը մէջ։

Գորտելիսի տեսչին ծանօթ ապտակահարութեան խնդիրը այսքան բորբոքեցնելու և մեծցնելու միակ պատճառը Դանիէլ վարդապետը եղած է, վասն զի թէ՝ մէկ կողմէն և թէ միւս կողմէն իրաւունք տալով երկու կողմերն ալ քաջալերուեցան և խնդիրը այսքան երկարեցաւ։ Կորուկ ընթացք բռնել իր նկարագրէն դուրս է։ Քահանաներուն ամէն արարքներուն աչք կը գոցէ և միւս կողմէ իրեն այցելող աչխարհական դասին՝ քահանաները կը դատափետէ։ Վարչագիտական կարողութիւն, ուսում, լեզուագիտութիւն և կենցաղագիտական քաղաքավարութիւն կը պակսին իրմէ։ Այս եկեղեցականը միաբան կրնայ ըլլալ վանքի մը մէջ, ուր մի միայն կրնայ պատարագել և այբուբենարկէնէն դաս տալ փոքրիկ ուսանողներու, ինչ որ ըրաւ արդէն երեան ի վեր յատենի Ժողովոյ։ Ս. Զատկի առթիւ, սա տեղ քթին մօտ 3 վայրկեան չի տեւող ճամբայ, Ցունաց Առաջնորդարանը չի գնաց չնորհաւորութեան։ Պաչտօնական այցելութիւններէ բոլորովին խուսափող մըն է։ Ժողովները կը հրաւիրեն զինքը այս ինչ կամ այն ինչ տեղը երթալ, ինք կ'ընդդիմանայ և չերթար. դրամի աչք չունիմ կ'ըսէ և երբ Այասուլուք կ'երթայ առանց տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդէն հրաւէր ստացած ըլլալու, վերադարձին կը պահանջէ որ իր ըրած ծախքերը վճարեն. և չորս ու կէս մէճիտ կը նետեն իր ձեռքը, «երանի թէ չի գար» ըսելով։ Իրեն համար պնակ չրջագայել կուտայ հոն, մինչդեռ նոյն օրուան հասոյթը հազիւ 18 ոսմ. ոսկի, Այտընի և Թուչաթայի աղքատ ու կարօտ եկեղեցիները կը բաժնուին, և այս եկեղեցիներու երկու քահանաներն ալ իրենց համար գանձանակ կը չրջագայեցնեն բացարիկ նուէր մը համարելով այն օրուան հասոյթը։ Այս պարագաները իրեն իմացուցած ըլլալո՛ւն հանդերձ, դարձեալ իրեն պնակը պտտցնել տուաւ. և այսպէսով Առաջնորդ ընտրուելու ամէն հաւանականութիւն կորսնցուցած է։

Ահա թէ ինչո՛ւ Իզմիրցիներուս համար հիմակուհիմա տրամադրելի վեղարաւոր մը չենք տեսներ բիացային վրայ։

ՀԵՐՄՈՍ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Յունիս 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98 17
Թէժ (Tab. Turcs)	366 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	85 25
Երկաթուղի (Lots Turcs)	123 —
Պանք ՕԹԹ. (Banque Ott.)	585 —
Թրանսվալ (Transvaal)	109 —

Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. Ֆէսճեան դեղարանի ծանուցումը Դ. Երես։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՃԱՊՈՆԻ ԴԻՐՔԻՆ

Եւրոպական թերթերէ

Ցորչափ Միքատոյին բանակները կ'աւլեն կը սրբեն Հարաւային Մանչուրիան և Լիաօթունկ Թերակղզին, Ճապոնի միջազգային դիրքը չահեկան կ'ըլլայ և փափուկ միանգամայն։

Առ այժմ Քորէան դուրս ձգելով, որովհետեւ անոր վրայ Ճապոնական Թեւարկութեան սկզբունքը ո՛չ ոք կրնայ տարակոյսի տակ ձգել կամ կեղակարծ համարել, խնդիր է թէ Մանչուրիոյ և Լիաօթունկի մէջ ճապոնական նոր ստացումները ի՛նչ վիճակ պիտի առնեն պատերազմէն վերջ։

Ենթադրելով թէ Խարպինի դուռներուն առջեւ Պատերազմը պիտի վերջանայ, Ճապոն ա՛յնքան զոհողութիւններէ և զարմանալի արիութեան ա՛յսքան անակնկալ և սքանչելի ապացոյցներէն վերջ ի՛նչ պիտի չահի։

Ըսե՛նք նախ և առաջ թէ Ճապոնի համար բաւական է որ Քորէայի վրայ իր Թեւարկութիւնը միանգամ ընդ միշտ ապահովուեցաւ, և Տէրութեանց մէջ իր միջազգային դիրքը չատ քիչ ժամանակի մը մէջ առաւ գերազանց կէտք մը՝ բաղդատմամբ իր Ծ. Արեւելեան պարտաւորիչ մեկուսացման։ Ճապոն մտաւ Մեծ Տէրութեանց կարգը, և Միքատոն եղաւ առաջնակարգ Վեհապետ մը՝ հաւասար իր Եւրոպացի պաչտօնակիցներուն, և Ծ. Արեւելքի անհաղնահարելի երկիրներուն ապագայ հնարաւորութեանց և ճակատագրին կարգադրութեանց մէջ Ճապոն ստացաւ ձայն մը՝ որ պիտի լսուի իրաւամբ։ Ծայրագոյն Արեւելքի առեւտրական և երկրային բոլոր հարցերուն մէջ Ճապոն այլ եւս արհամարհելի քանակութիւն մը չէ, և Եամակաթան Ծ. Արեւելեան Մոլթքէ մըն է, և Թոկօն Ծ. Արեւելեան Նէլսըն մը։ Քորէայի նիւթական չահէն զատ բարոյական այս չքնաղ և տեւական առաւելութիւնները անգնահատելի բարիք մըն են արդէն Ճապոնի նորատաց կացութեան, որմէ գոհ են Միքատոն և իր հանճարեղ խորհրդականները։ Սիպերիոյ և Ամուրի Ծ. Ասիական նահանգներուն այս անմիջական դրացին Ռուսիոյ զօրութեան պատուէ բերող տարր մը պիտի ըլլալ, և ինչպէս որ կեդր. Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ ստացուածները և ազդեցութիւնները Անգլիոյ նըման հակառակորդի մը և ախոյեանի մը ստացուածներուն և ազդեցութեանց կը բախին անմիջական կերպով, նոյն երեւոյթը ահա պիտի տեսնուի նաեւ Ծ. Արեւելքի կողմը, ուր հզօր Ռուսիան պիտի ունենայ հզօր դրացի մը, թէեւ գոյնով և կրօնքով ու քաղաքակիրթ սովորոյթներով իրմէ տարբեր։ Բայց աչխարհագրական քարտէսին վրայ գոյներուն տարբերութիւնը նչանակութիւն չունի, և բոլորովին այլազան գոյներով նչանակուած Տէրութիւնք իրարմէ առաւել կամ նուազ գերազանց յատկութիւններ կը ցուցադրեն։

Բայց Մանչուրիան Ճապոնի՞ պիտի մնայ։ Բոլոր դէպքերը ցոյց կուտան թէ Մանչուրիան իր նախկին տիրոջ՝ Երկնային Կայսրութեան պիտի վերադարձուի։ Պատերազմէն առաջ ըսաւ արդէն Ճապոն, հիմակ ալ նոյնը պիտի ըսէ, բախտին յոյժ յաջողակ ժպիտներէն վերջն ալ Ճապոն սկզբունքի մը համաձայն գործեց, և մինչեւ վերջը կ'ուզէ հաւատարիմ մնալ այդ սկզբունքին, որուն արդարութեան և իրաւացիութեան համոզմամբն էր որ Մանչուրիոյ մէջ ազդեցութիւն և առեւտրական չահեր ունեցող Տէրութիւնք ձգեցին որ խնդիրը լուծուի Պատերազմին իրաւարարութեամբ։

Միայն Ճապոնը չէր որ Ռուսիայէն կը պահանջէր յարգել իր խոստումը և Մանչուրիան դարձնել Չինաստանի։ Միացեալ Նահանգները և Մեծն Բրիտանիա յաճախ իրենց Բեթերսպուրկի դեսպաններուն միջոցաւ կը կրկնէին ռուս կառավարութեան մօտ իրենց դիւանագիտական ձեռնարկները, և վերջ ի վերջոյ Ճապոնի յանձնուեցաւ բարոյապէս իրենց կողմէ՝ նիւթապէս աւարտելու Մանչուրիական խնդրոյն կնճռոտութիւնը։ Ճապոն Մանչուրիոյ ամէնէն մօտիկ ցամաքային Տէրութիւնը ըլլալով և իր երկրին անմիջական դրացնութեան մէջ Ռուսիոյ պէս Տէրութեան մը մերձաւորութիւնը վտանգաւոր համարելով, սիրով ընդունեց այդ յանձնառութիւնը և կատարելապէս, և նոյն իսկ անսպասելի կերպով, պսակեց իրեն վրայ դրուած յոյսերը։ Ճապոնի այս փայլուն փոխանորդութիւնը յաջողութեամբ ի գլուխ ելնելէ վերջ՝ Ճապոն այսօր ինք պատրաստ է իր խոստումը կատարելու, և Մանչուրիան իր օրինաւոր տիրոջ դարձնելու։ Բայց տակաւին գործ կայ ընելիք։ Պատերազմը վերջացած չէ, և Միքատոյին Բանակները կը գրաւին Մուքտէնի գրաւումով վերջացած համարիլ։ Այնուհետեւ դիւանագիտութիւնն ալ իր կատարելիք դերը ունի։ Մանաւորապէս Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը և Մեծն Բրիտանիա պիտի խնդրեն Ռուսիայէն որ ինք ալ իր բարոյական աջակցութեամբ հրաւէր կարդայ Ճապոնի՝ Մանչուրիան իր հին վիճակին վերածելու և անոր Վարչութիւնը յանձնելու Չինացի Փոխարքաներուն, որոնց զինուորական գործադրիչը՝ զօրավար Մա՝ արդէն 30,000 մարզուած և բարեկիրթ զինուորներով կը սպասէ Մոնկոլիոյ սահմանագլուխը։

Անգամ մը որ Մանչուրիոյ խնդիրը այսպէս լուծուի, Ռուսք ի՛նչ պիտի ընեն Բորթ Արթուրը, որ արդէն մինչեւ այն ժամանակէն ալ առաջ ճապոնական ստացուած մը պիտի ըլլայ։ Ցայտնի է թէ Բորթ Արթուրի ռուսական գրաւումը Մանչուրիոյ ռուսական գրաւումէն չատ առաջ տեղի ունեցած է «վարձակալութեան» մը ձեւով։ Չինեճապոնական Պատերազմէն ետքը Ռուսք տիրեցին Բորթ Արթուրի, իսկ Մանչուրիան իւրացուցին Կաֆամարտիկներուն ծանօթ գործին հետեւանօք, ա՛ն բացորձակ խոստումով թէ Չինաստանի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատուածին պէս պիտի պարպեն զայն։

Արդ, այս պարագաներուն մէջ, զօրս զէնքին բախտը առաջ բերաւ, Բորթ Արթուր ինքնին կը դադրէր ռուսական ծառայութիւն մը մատուցանելէ Ռուսիոյ Ծ. Արեւելքի մէջ, քանի որ Ճապոնցիք ալ այսօր կ'աչխատին ապրանալ այդ ամրոցին այնպիսի զոհողութիւններով, որոնց աննչան մէկ մասն անգամ ըրած չէին Ռուսք։ Եթէ Վլատիվոսթօքի ալ տիրեն Ճապոնցիք այն ատեն երկուքին մէջ սա՛ կամ նա ձեւով կարգադրութեան կարօտ կը մնայ խնդիրը։ Բորթ Արթուր և Վլատիվոսթօք զուտ ռուսական երկիր նկատելով, անոնց գրաւման խնդիրը Ռուսիոյ և Ճապոնի միայն կը վերաբերի և Դիւանագիտութիւնը հոն բնաւ գործ չունի, բայց Մանչուրիոյ մէջ ունի։ Թող որ Ճապոնցիք դեռ ի գլուխ հանած չեն Բորթ Արթուրի գրաւման խնդիրը, և Վլատիվոսթօքի ալ դեռ բնաւ գպած չեն, թէեւ Բորթ Արթուր չատ փափուկ թելով մը միայն հիմա կապուած է Ռուսիոյ վերջին զօրութեան Ծ. Արեւելքի մէջ։

ՅՈԲԵԼԵԱՆ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԲԻՒՐԵՂԵԱՅ ՊԱԼԱՏԻՆ

Բիւրեղեայ Պալատը- որուն Ցոբելեանը կատարուեցաւ անցեալ չաբաթ օր Հայտ Բարքի մէջ կառուցուած չէնք մըն է 1851ի Ցուցահանդէսին համար։ Անգլիոյ մէջ կատարուած ցուցահանդէսներուն ամէնէն գեղեցիկը Անգլիացիք այն ճարտարարուեստական մեծ փորձը կը պարտին Վիքթորիա Թագուհիին իչխան-ամուսնին, Էտուարդ Թագաւորին հօրը, իսկ իր տեսակին մէջ այն ատեն միակ եղող այդ Բիւրեղեայ Պալատին յատակագիծն ալ կը պարտին Սըր Ժօզէֆ Բէքսթընի։ Այդ Ցուցահանդէսը այցելողներուն միտքէն չէ ելած տակաւին իրենց առաջին մուտքին տպաւորութիւնը։ Կարծես ոգիներու լուսաւոր աչխարհի մը մէջ կը մըտնէին։ Ապակիի և երկաթի ընդարձակ չէնքը իր ներդաշնակ գոյներով, իր կեդրոնական թեւին ծայրը գեղեցիկ գաւիթով, որ աւելի գեղարուեստին նուիրուած էր քան ճարտարարուեստին, երկու կողմնակի թեւերը պարուրող երկու խոշոր ծառերուն դալարագարդ հրապոյրով, և չէնքին ամէն կողմերը թնդացող մեծ երգեհոնին երաժչտութեամբ, անոր կուտար հմայք մը զոր չէ ունեցած ոչ մէկ վերջին Ցուցահանդէս։ Հետեւաբար Ցուցահանդէսէն վերջ նոյն չէնքը Նորէն կառուցուեցաւ աւելի ընդարձակ ատրճանի մը վրայ, և ճիչդ ասկէց 51 տարի առաջ բացուեցաւ հանրութեան առջեւ։ 1866ի հրդեհին ժամանակ վնասուեցաւ իր հիւսիսային թեւը, բայց այսօր իր երկայնութիւնն է դարձեալ 1600 ոտք։ Զայն կառուցանողներուն նպատակն էր թէ՝ հրահանգել և թէ զբօսցնել հանրութիւնը, բայց փորձը ցոյց տուաւ թէ հանրութիւնը աւելի կը զբօսնուր անով քան թէ կը հրահանգուէր։ Այցելողներուն մեծամասնութիւնը գրեթէ ուչադիր չէր ըլլար անոր գեղարուեստական և գիտական զարդերուն, ուչադրութեան չէր ընծայեր այն կենդանիներուն հաւաքածոյին որոնց սեռը այսօր սպառած է, ոչ ալ Առիւծներու բակին, ինչպէս նաեւ Ցունական, Եգիպտական Բիւզանդական, Հռոմանական կամ Գոթական գեղարուեստից ճիւղին։ Այսուհանդերձ, Բիւրեղեայ Պալատը բոլորովին օգտակար հրահանգիչ ազդեցութենէ զուրկ եղած չէ։ Իրաւ է որ չուներու ցուցադրութիւնը աւելի հրապուրիչ եղած է քան յունական արձաններուն նմոյչները, և զուարար ըմպելիքներուն սրահը՝ քան Ալհամպրայի չքեղութիւնները, բայց տակաւին այս և ուրիչ գեղարուեստական գործեր միայն կերպով ցուցադրուած են բիւրաւորներու աչքին առջեւ, ինչ որ չէ կարելի՝ առանց զգալաբար բարձրացնելու հանրային ճաչակը։ Ընդհանուր կերպով ընդունուած է թէ Անգլիացւոց հանրային ճաչակը վերջին կէս դարու մէջ մաքրուած է, և Բիւրեղեայ Պալատը իր մեծ բաժինը ունի այս մաքրութեան գործին մէջ։ Թէեւ ճարտարապետական քննադատին զբաղումը բոլորովին աւարտած չէ, բայց տարակոյս չկայ թէ անգլիական տուները և անգլիական փողոցները թէ՛ դուրսէն և թէ ներսէն աւելի կոկիկ և հրապուրիչ եղած են քան անկէց առաջ։ Ամէն հետաքրքրական, ամէն գեղեցիկ առարկաներ հաւաքուած են Բիւրեղեայ Պալատին տանիքին ներքեւ, և մղում մը տուած են ճարտարապետական և զարդական գեղարուեստին, որուն վերջը դեռ եկած չէ։ Հիմա տուները չատցած են Բիւրեղեայ Պալատին չրջակայքը, օտարացնելով անոր գեղեցկութենէն մեծ մաս մը։ Պալատին մեծ դարատափէն պարզուած տեսարանին հիացումը տեղի տուած է մեծապէս, և այս մեծափառ հովիտը, որ Պալատին պարտէզներէն միայն չրջապատուած էր, այսօր գրեթէ անհետ եղած է չրջափիւռ բնակարաններուն խճողումին հետեւանօք։ Բայց ի՛նչ որ ալ եղած ըլլայ, Լոնտոնցիք պիտի չմոռնան երբեք այն երաժչտական հրապոյրները, զորս կը վայելէին երբեմն Բիւրեղեայ Պալատին չրջակայքը։ Հանտէլի երաժչտական տօները անմոռանալի յիչատակներ պիտի մնան յաւէտ։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ անցեալ օր բացումը կատարուեցաւ յիչատակարանի մը, որուն վրայ ներկայացուած են Հայտնի, Մոցարթի և Պէթովընի դէմքերը։ Այս խմբանկարին յատակաձեւը և քանդակումը ի գլուխ հանած են Բրօֆ. Րուտոլֆ Սիմէրինկ և իր որդին։ Բացումը կատարեց Բրօֆ. ֆօն Էօթինկըն. Ներկաներուն մէջ էր նաեւ Բրօֆ. Եօզէֆ Եօաքիմ։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԴԱՂԹՈՂՆԵՐԸ.—Ամերիկեան թերթերը դարձեալ կը յայտարարեն թէ պէտք է խիստ միջոցներ ձեռք առնել արգիլելու համար անգործ և անպէտ մարդոց գաղթականութիւնը դէպ ի Ամերիկա։ Հէրըլտ կ'ըսէ թէ այս գաղթականութեան մեծագոյն պատճառներէն մին չոգենաւային ընկերութեանց մրցումն է, որով նաւուղէքները կ'աժանցնեն, և ամէն տարի անորոչ մարդիկներու թիւը կ'աւելցնեն Ամերիկայի մէջ։ Կ'առաջարկէ որ մաքսային իչխանութիւնք ամենախիստ քննութենէ մը անցընեն գաղթականները, և անվստահելի անձերը փոխադրել տան նոյն չոգենաւերուն, որոնցմով բերուած էին։ Լոնտոնի հիւանդանոցներուն և աղտոտ փողոցներուն դատարկապորտները, ինչպէս նաեւ Ռուսիայէն եկողները մեծապէս վնասակար են հանրային բարոյականութեան, կ'ըսէ նոյն թերթը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՔՈՒՐՕՔԻԻ ԲԱՆԱԿԸ

ՔՈՒՐՕՊԱԹՔԻՆ ԽԱՐՊԻՆ ԿԸ ՓԱՃՈՒԻ

ՆՈՐ ԳՐԱՒՈՒՄՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, Յունիս 14.— Թօքիոյէ Ռիւթէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ երէկ իրիկուն երբ ճապոնական Թայիօ-Թումարու փոխադրանաւը Բորթ Արթուրի նաւահանգստին նեղ անցքին մէջ ականներ զետեղելու զբաղած էր, Թորփիլներէն մէկը չոգենաւին մէջ պայթեցաւ, և 1 սպայ ու 18 նաւազ մեռան ու 9 նաւազ վիրաւորուեցան։ Փոխադրանաւը ինք մեծ վնասներ չի կրեց։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Զօր. Քուրօբաթքին Յնս. 13 թուով կը հեռագրէ. —«Այսօր ճապոնական երկու զօրաբաժին, Բուլանթիէնէ դէպ ի հիւսիս յառաջխաղալով, գրաւեցին Քունցիաճագուն, Զանցիագուն և Լինցիագուն գիւղերը, ինչպէս նաեւ Վանտէչօասի հարաւային կողմի բլուրները։»

Զօր. Խարքեվիչ ալ կը տեղեկագրէ թէ Յնս. 11էն 12 լուսցող գիչերը, Ճապոնցիք յարձակեցան ռուսական յառաջապահներուն վրայ, Վաֆանթիէնի հարաւային կողմը, բայց կորուստներով ետ մղուեցան։ Նոյն գիչերը, ռուսական Ջոկատ մը երկար կռուէ մը վերջ, յաջողեցաւ գրաւել կիրճը և բլուրները Լիտիադունն գիւղին մօտ։ Այս կռիւներուն մէջ Ռուսաց կորուստներն են 4 սպանեալ և 18 վիրաւոր։

Զօր. Խարքեվիչ ասկից զատ կը տեղեկագրէ թէ ամսոյս 8ին ռուսական Ջոկատ մը Այան-Եամէնի հիւսիս արեւելեան կողմը (Սայմացիի հարաւ արեւելեան կողմը իբր 25 քիլօմէթր հեռու) հետազօտութիւն մը ընելով, յարձակում կրեց ճապոնական զօրքերուն կողմէ, ռուս Ջոկատը յաջողեցաւ սակայն իրեն ճամբայ մը բանալ, գիրկընդխառն կռիւէ մը վերջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ, Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական կոմս Բէրսի հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Ուէյ-Հայ-Ուէյի նաւահանգիստը Անգլիոյ վարձու տրուեցաւ այնչափ ժամանակի համար միայն որչափ ժամանակ որ Ռուսիա տէր պիտի մնայ Բորթ Արթուրի։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զօր. Քուրոպաթքին որոչեց Մուքտէնէն ալ անդին՝ Խարպին քաչուիլ, նկատելով որ յարձակողականի սկսելու համար իր սպասած օգնական զօրքերը երկու ամիս վերջը միայն պիտի հասնին։ Զօր. Քուրօքի իր գրաւած դիրքերուն մէջ կը մնայ։

ԹՕՔԻՕ.— Ծովակալ Թօկօ կը հեռագրէ թէ Քայբինկի մէջ Ճապոնցիներուն ցամաք ելնելուն ընդդիմացող 3000 ռուս զօրքերն ետ քաչուեցան։ Ռուսերը Նիուչուանկն ալ պարպած ըլլալով, Զօր. Քուրուբաթքին պարտաւորուեցաւ ետ կենալ Բորթ Արթուրի օգնական զօրք ղրկելու ձեռնարկէն։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ռուսիոյ մեծ սպայակոյտը կը հաւաստէ թէ Ճապոնի կառավարութիւնը յարդ 298,000 զօրաց բանակ մը ղրկած է պատերազմի վայրը, ինչպէս նաեւ 82 գումարտակ հեծելազօրք և 62 գումարտակ ամրաչէն զօրք։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ռիւդէր Թօքիոյէ կը հեռագրէ թէ Զօր. Քուրուբաթքին Զօր. Քուրօքիի ի գործ դրած պաչարող չարժումէն վախնալով, որոչեց Խարպին քաչուիլ։

ՓԱՐԻԶ.— Թանճէրէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կը յուսացուի որ Մ. Բերտիքարիս վաղը ազատ թողուի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ.— Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Քաղաքական Ժողով չգումարեց, որովհետեւ երկու անդամ միայն եկած էին։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ երէկ առտու Ա. գործակատար Արիս էֆ. Ֆէնճեանի հետ Մեծ-Եպարքոս Ֆէրիտ փաչայի ապարանքը գնաց և չնորհաւորեց Ն. Բարձրութիւնը՝ ականակուռ Իմթիազի պատուանչան ստանալուն առթիւ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հօր նախագահութեամբ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը յառաջիկայ ուրբաթ, Յունիս 4, Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ խառն նիստ մը պիտի ընէ, Տիկնանց և Խնամակալութեան անդամներուն հետ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Ս. Փրկչեան մատրան մէջ երէկ տեղի ունեցաւ հանգուցեալ Տ. Բարթուղիմէոս Ծ. Վրդ. Պաղճեանի յուղարկաւորութիւնը։ Օծման հանդէսը կատարեց Տ. Գրիգորիս Արք. Ցովհաննէսեան, որ այս առթիւ դամբանական քարոզով մը ի վեր հանեց հանգուցեալ վարդապետին բարեմասնութիւնները և վարած անբասիր կեանքը. ըսաւ թէ ան իր կարողութեան չափով օգտակար եղած է իր պատկանած Եկեղեցիին՝ երթալով հոն ուր ղրկած է հոգեւոր վերին իչխանութիւնը։

Ցուղարկաւորութեան հանդէսին ներկայ էին Տ. Տ. Աբարդեան և Բրոխոռեան վարդապետները և Սամաթիոյ ու Գումգաբուի քահանաները։ Որբանոցին որբերը դասին մէջ յուզիչ Տէր Ողորմեա մը ըսին։ Իսկ Արմաչական վարդապետներէն և ո՛չ մէկը հաճած էր ներկայ գտնուիլ, ո՛վ գիտէ, թերեւս չատ երկար ու փոչոտ գտնելով Հիւանդանոցի ճամբան։

Արարողութիւններէն վերջ հանգուցելոյն մարմինը ամփոփուեցաւ Եէտի Գուլէի ազգ. գերեզմանատան մէջ։

ՎԱՆԱՑ Վարագայ վանքին Հոգաբարձութիւնը վանքին մանրամասն միամեայ տեղեկագիրը ղրկած է Պատրիարքարան, սկսեալ 1903 Յունուար 1է մինչեւ Դեկտ. վերջը։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Առաջնորդ Ցովսէփ եպիսկ. Այվազեան որ օդափոխութեան համար Կրետէ պիտի երթար, վերջին պահուն ետ կեցած է և որոչած է Աղեքսանդրիա մնալ։

ԲԱԲԵՐԴԷՆ խնդրուած է որ տեղւոյն նորընտիր Տեղապահ Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Իբրահիմեանի հրահանգ տրուի իր պաչտօնատեղին մեկնելու։

ՀԱԼԷՊԷՆ կը գրեն մեզի. — Երուսաղէմի կալուածներու նկատմամբ Հալէպէն օրաթերթիդ մայիս 8/21 և 880 թիւի մէջ գրուած դիտողութիւնը բոլորովին սխալ և ըստ քմաց բան մըն է։ Ո՛վ գիտէ ի՛նչ բանէ դրդեալ գրուած են այդ տողերը. Նախանձայուզութի՞ւնքը թէ տեղ մը վարձու ուզել և չը համաձայնելէն և կամ ծրի ուզել և չտրուելէն։ Այս պատճառներուն մէկէն մին ըլլալու է ա՛նչուչտ։ Կալուածներու Տեսուչը որ ամէն տարի կանոնաւոր հաչուետուութիւն մը ունի, վաւերացուած հաչիւներ ունի իր ձեռքին մէջ, ընդհանուր եկեմուտքերուն և պատրաստ է զանոնք անձամբ ցոյց տալ իրմէ խնդրողներուն։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ. — Պապէն Սագրզ Աղաճի Պատրիարքարանը հասած հեռագիր մը հրահանգ կուտայ օրինաւորութեան սահմանին մէջ կատարել Պատրիարքական ընտրութիւնը։

** Ընտրողական Ժողովը կազմելու համար հեռագրուած էր գաւառային 14 Եպիսկոպոսներու որ Պոլիս գան։ Այս չաբթու կը հասնին Պրուսայի Եպիսկոպոս Տ. Ցարութիւն Ճամճեան, Էնկիւրիի Եպս. Տ. Կղեմես Ղազարոսեան և Պէրութի Եպս. Տ. Իսրայէլեան։

** Փոխանորդ Տ. Արփիարեան Ա. Եպս. առջի օր տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Կայս. Դիւանին Պէյիճեն պէյին հետ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Արչարունի Սրբազան իր ծանօթ հիւանդութիւնը Գնալըի ափունքներուն վրայ դարմանելու համար Պոլիս գալու հրաման խնդրած է Ս. Պատրիարքէն, որ արտօնեց գալ, իր տեղ փոխանորդ մը կարգելէ վերջ։

ԷՏԻՐՆԷԻ Առաջն. Տեղապահ Տ. Արսէն քհն. Դերձակեան չնորհակալութեան գիր մը գրած է Ս. Պատրիարք Հօր, որ վերջերս զինքը Աւագերէց կարգած էր տեղւոյն եկեղեցիներուն՝ Պատրիարքական յատուկ կոնդակով։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ կարգ մը հաչուական և մատակարարական խնդիրներով։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ամերիկեան աղջկանց վարժարանը երէկ կատարեց իր ամավերջի հանդէսը, ներկայութեամբ բազմաթիւ հանդիսականներու և նախագահութեամբ ամերիկեան դեսպան Մր. Լէյչմընի։ Ս. Պատրիարքէն կողմէ ներկայացուցչութեամբ կը գտնուէին Տ. Ներսէս եպիսկ. Ասլանեան, Տ. Մուչեղ և Տ. Բաբգէն վարդապետները։ Համիտիյէ քոլլէճէն ետքը, հանդէսը բացուելով, ընթացաւարտուհիները խօսեցան իրենց ճառերը, որոնք կ'ընդմիջուէին երաժչտական կտորներով։ Տօքթ. Ուօչպըրն, ճառերէն ետքը, կարգաց ընթացաւարտուհիներուն ուղղուած իր ուղերձը, ուրկէ ետքը վկայականները բաչխուեցան և հանդէսը աւարտեցաւ աղօթքով մը։

Վարժարանին այս տարուան 8 ընթացաւարտուհիներուն մէջէն կը Հայ են. Օրդ. Զապէլ Տէվլէթեան, Նոյեմի Կարմիրեան, Էլիզ Բերոեան և Գոհարիկ Փանոսեան։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն մեզի մայիս 31 թուով. — Շաբաթ գիչեր (Մայիս 29), բաւական փայլուն կերպով տեղի ունեցաւ քաղաքիս Ամերիկեան վարժարանին Հայ ուսանողներու կողմանէ տեղւոյս Ազգ. Ընթերցատան ի նպաստ սարքուած երեկոյթը, իրենց Գոլէճին սրահներուն մէջ։ Ինչպէս կը լսենք հասոյթը բաւական գոհացուցիչ եղած է։

—Ամսոյս 28ին Ուրբաթ օր, ցաւալի կորուստ մը ունեցանք յանձին քաղաքիս ծանօթ և սիրուած ազգայիններէն Ղազարոս էֆ. Պալապանեանի, եղբայր Առաջնորդարանի դիւանապետ Սարգիս էֆ.ի։ Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ նոյն օրը Նախագահութեամբ Պատր. Փոխանորդ Հօր։

—Երէկ Կիրակի, Տօն Կաթողիկէի առթիւ Պատր. Փոխանորդ Տ. Դանիէլ Վրդ. հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին մէջ, ու օրուան տօնին առթիւ քարոզեց։

—Նախորդ Դչ. օր, Ս. Հռիփսիմեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ մանկապարտէզի տարեկան հանդէսը։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ Ս. Փրկիչ վարժարանէն ամսոյս 20ին հրդեհ ծագած է և հազիւ հասած անմիջական օգնութեանց չնորհիւ կարելի եղած է առաջքը առնել։ Հրդեհին վայրը փութացած են անմիջապէս տեղւոյն կառավարիչ Սալահէտտին պէյ և ուրիչ պաչտօնատարներ։ Առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. վրդ. եւս արկածին վայրը երթալով քննած է հրդեհին սկզբնապատճառը։ Կատարուած քննութենէն ստուգուեցաւ թէ քարիւղի որոչ հետքեր կային, ինչ որ մասնաւոր դիտումի մը արդիւնք է։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

ԱՏՐԻՆԷ ՊՕՂԼԵԱՆ. Դուստր Պատրիարքարանի սենեկապան Պօղոս աղա Պօղլեանի։ Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին մէջ։

Կարդալ Դ. Երես «Իւնիօն» Ապահովագրական Ընկերութեան ազդը

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Պէտրիս Կ. Քիւրքճիխանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս. Տէր և Տիկին Սարգիս էֆ. Գաբամաճեան 108, Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Փափազեան 108 ղրուշ։

(Կճիէ)

Տէր և Տիկին Մելիք Բաչաճեան (սափրիչ), ինչպէս նաեւ Լեւոն էֆ. Կրճիկեան, Վռամշապուհ էֆ. Կրճիկեան, Սիմոն էֆ. Տէյիրմէնճեան և Սարգիս էֆ. Դանիէլեան իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք՝ ներկայ գտնուեցան եօթնամեայ փոքրիկն Մկրտիչի յուղարկաւորութեան։ Ի մասնաւորի Իճատիէյէի սէր գօմիսէր Աթիլ պէյի և իր օգնականին, Ներսէսեան և Երմոնեան երկսեռ վարժարանաց դաստիարակաց և օրիորդաց, ինչպէս նաեւ Տնօրէն Գ. էֆ. Մալաթեանի որ թափօրին ընկերացան մինչ գերեզման։

Վաղամեռիկն Մկրտիչ իր հեզահամբոյր բնաւորութեամբն ու զուարթ կենցաղովը միշտ սիրուած էր բոլոր թաղեցիներէն, այնպէս որ ամէն ոք մասնաւոր համակրութիւն մը ունէր իր մասին։

ՏՕՔԹ. ՅՈՎՍ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ

Մանչերու Թշնամին, գին 5 ղրուշ։ Կէս-Բժշկական Խօսակցութիւններ, գին 5 ղրուշ։

Դիմել Պալենց Գրատուն, Կ. Պոլիս, կամ Հեղինակին՝ Պարտիզակ։

ՌԵՍՄԻ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Էտիրնէ վիլայէթի Նաֆաա միւտիրի սաատ. Հասան Շէֆիգ պէյ էֆ.ին եօհտէսինէ Թէրֆիէն րիւթպէի Ուլա սընըֆը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Խարիճիյէ նաղըրը տէվլ. Թէվֆիգ բաշա հազրէթլէրինին քերիմէսի ըֆֆ. Հանըմ էֆ.յէ պիրինճի րիւթպէտէն Շէֆագաթ նըշանը հիւմայունը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԸՐ Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ Վեհ. Սուլթանը երէկ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ն. Վեհափառութեան, որ փոխադարձաբար շնորհակալութիւն յայտնեց։

ԵԳԻՊՏՕՍԻ ԽՏԻՎԸ. — Խտիվ Աբպաս Հիլմի փաշա երկուշաբթի օր Էլ Մահրուսա զբօսանաւով մեկնեցաւ Աղեքսանդրիայէն Թրիէսթէ, ուրկէց պիտի երթայ Վիեննա և յետոյ Տիվօնի ջերմուկները։

ԻՆՔՆԱԳԻՐ ՆԱՄԱԿ. — Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը, ինքնագիր նամակով մը ծանոյց Վեհ. Սուլթանին թէ, իր հօրեղբայրը՝ Ճենովայի դուքսը աղջիկ զաւակ մը ունեցած է։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ. — Միսի գինին բարձրացման առաջքը առնելու համար կայս. Իրատէ մը կը ջնջէ օքլաէ և fopra ըսուած 60 փարայի տուրքը որ կը գանձուէր Ուզուն-Զայիր հանող իւրաքանչիւր ոչխարէ։

ԻԶՄԻՐԻ ՀԵԼԼԷՆ առժամեայ հիւպատոս Մ. Էվէենիտիս ուրբաթ օր ժամանեց իր պաշտօնատեղին։ Նախորդ հիւպատոսը նոյն օրը մեկնեցաւ Չէթինէ երթալու համար, ուր դիւանագիտական գործակատար կարգուած է։ Իզմիրի Նահանգին արտաքին գործերու տեսուչ Մաճիտ պէյ հիւպատոսարան գնաց և յանուն Կուսակալին բարի գալուստ մաղթեց նոր հիւպատոսին, որ հետեւեալ օրը այցելեց կառավարական պաշտօնարանը։

ԿԱՐԱԳՆԵՐՈՒ ՏԱՐՐԱԼՈՒԾՈՒՄԸ. — Տեղական կարագներու անարատութիւնը և սպառումը պահպանելու համար խորհուրդ հարցուեցաւ Մաքսային Վարչութեան։ Յայտնի է թէ ասկից առաջ Պետական Խորհուրդը օրինագիծ մը պատրաստած էր, որ կը տրամադրէր աշխատանոց մը բանալ կարագներուն տարրալուծման համար և թէ այս որոշումները վաւերացուած էին Կայս. Իրատէով։ Այս առթիւ մասնաւորաբար կարգուած յանձնաժողովը արդէն միջոցներ ձեռք առաւ, կայս. Իրատէին գործադրութեան համար։ Այսպէս, աշխատանոցին անհրաժեշտ գործիքները գնել, իւղերը խարդախողները պատժել եայլն։ Այս միջոցները գաւառներու մէջ ալ պիտի գործադրուին։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՆԱԽԱԲԱԺԻՆԸ. — Այսօրնի կուսակալ Քեամիլ փաշա առջի գիշեր հացկերոյթ մը և պարահանդէս մը տուաւ ի պատիւ Ֆրանս. նաւաբաժնին հրամանատարին ծովակալ Կուրտօնի և սպաներուն։ Հանդէսը շատ չքեղ եղաւ, խուռն բազմութիւն մը կար և տեւեց մինչեւ արշալոյս։ Նաւաբաժինը երէկ առտու մեկնեցաւ Իզմիրի նաւահանգիստէն, Միթիլլի հանդիպեցաւ և յետոյ ճամբայ ելաւ դէպ ի Սելանիկ, Այնորոզի ճամբով։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Օսմ. ծովեզերքներու վրայ պահակի պաշտօն կատարելու համար 12 Թնդանօթակիրներ պիտի յանձնարարուին Եւրոպա։ Ատոնց յատակագծերը պատրաստուած ըլլալով կայս. Պալատ պիտի մատուցուին։

ՀԱՊԷՇ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ որ դեռ Պոլիս կը գտնուի, առջի օր Բ. Դուռ գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ։

ՔԱՐԱՔԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ. — Ծովային Նախարարութիւնը աւարտեց Կամուրջին շինութեան ծրագիրներուն քննութիւնը և տեղեկագիրը մատոյց Բ. Դրան։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Լէյշման քանի մը օրէն Բարիզ կը մեկնի, կատարելու իր աղջկան Օր. Մարթայի ամուսնութիւնը ֆրանսայի ազնուականներէն Կոնթէս-Պիրոն դուքսին հետ։

ԱՐՄՏԻՔԻ ՍԱԿԱՐԱՆ. — Պոլսոյ մէջ արմտիքի սակարան մը պիտի հաստատուէր։ Հրաման տրուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին շուտով բանալ այդ սակարանը։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ Օսմ. հանրային պարտամուրհակներէն ունեցողներուն թէ, ջնջուած պիտի նկատուին այն բոլոր կտրոնները որոնք գանձուած չեն 6 տարուան մէջ, սկսելով իրենց պայմանաժամը լրանալու թուականէն։ Հետեւաբար, պայմանաժամը 1898 սեպտ. 11/13ին աւարտող 30 թիւ կտրոնները Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան պիտի մնան, եթէ գանձուած չըլլան մինչեւ 31/13 սեպտ. 1904։

Դարձեալ կը ծանուցուի 4% Բրիօրիթէ պարտամուրհակներէն ունեցողներուն թէ՝ ջնջուած պիտի նկատուին այն բոլոր կտրոնները՝ որոնք չեն գանձուած իրենց պայմանաժամը աւարտելէն սկսելով մինչեւ վեց տարի։ Հետեւաբար, նոյն պարտամուրհակներուն թիւ 16 կտրոնները, որոնց պայմանաժամը լրացած էր 1898 սեպտ. 1/14ին, Հանր. Պարտքի վարչութեան պիտի մնան, եթէ գանձուած չըլլան մինչեւ 31/13 սեպտ. 1904։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Կայս. Իրատէի մը համաձայն Երկրագործական Պանքան 10 տարիէն գանձելու պայմանաւ, փոխատուութիւն մը պիտի ընէ Սելանիկի Նահանգէն փախչող և յետոյ վերադարձող 3000 պուլկար ընտանիքներու։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ շինութեան ընկ.ը արտօնութիւն խնդրեց կայս. Կառավարութենէն Գոնիա-Էրէյլի գիծին կայարանները կոչել Գաշըն խան, Զումրէ, Արըք էօրէն, Մանտէսօն, Գարաման, Իպրանըը, Տէրպէնտ, Ալաճա, Էրէյլի և Պուլկուրլը։

ՇԻՐՔԷԹԸ. — Հրահանգ տրուեցաւ փութով աւարտել քննութիւնը այն պաշտօնամուղթերուն, որոնք կը վերաբերին Շիրքէթի կողմէ Մարմարայի մէջ հաստատուելիք շոգենաւային նոր գիծին։

ՀԱՆՔԵՐ. — Պրուսայի Գարասի գաւառին Սուլթան Չայըրը գիւղին մէջ գտնուած պորասիթի հանքին շահագործումը պիտի տրուի վաճառական Իսմայիլ Հագգը էֆ.ի։

— Գասթէմունիի Տիւզճէ գաւառակին Տէյիրմէն Ալթը գիւղին մէջ գտնուած պղինձի հանքին շահագործման համար Հասան Ֆէհմի էֆ. մենաշնորհ խնդրեց։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ. — Օտեսայի յոյն հարուստներէն Մ. Մարազլը չքեղ կառք մը նուիրեց Ցունաց Տ. Եօաքիմ Պատրիարքին, որ ցարդ անձնական կառք չունէր։ Կառքն ու կազմածները Բարիզէն կը հասնին մօտերս։ Իսկ ուրիշ յոյն մը Մ. Զախարով զոյգ մը ընտիր ձի նուիրեց, Մ. Էվէենիտիս ալ կազմածները։

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱԼԹԷՓԷԻ միջեւ շոգենաւային երթեւեկը սկսաւ առջի օրուընէ, Կօնսպանիօս նաւաձիգով։ Այս նոր ձեռնարկը շատ կը գովուի։ Թերթերը կ'առաջարկեն Անատոլուի երկաթուղիի ընկերութեան որ տոմսակներուն գիները աժնցնէ մինչեւ Մալթէփէ, որպէս զի ժողովուրդին դիւրութիւն ըլլայ և գիւղագնացները շատնան։

ՆՈՒԱԶՈՒՐԴՆԵՐ. — Կալաթա Սէրայի Կայս. Լիսէն նուազուրդի կը դնէ 12,000 խարտա մատամբօլ, 1000 քօսթիւմ, 500 քարօթ, 1000 ամառնային բանթալօն, 3000 ֆէս՝ ծաղով միասին, 3000 թաշկինակ, 3000 անձեռոց և 150 թօնօ հանքածուխ։ Դիմել կրթական նախարարութեան գնման յանձնաժողովին։

*** Հիճազի երկաթուղիի յանձնաժողովը նուազուրդի կը դնէ Մէտինէի գիծին համար շատ մը գործիքներ և կազմածներ։ Լրացուցիչ տեղեկութեանց համար դիմել Նաֆաայի մասնագիտական խորհուրդին։

ՔԻՒՋԻՒՔ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ազգը որ կ'երեւայ թերթիս մէջ, կարեւոր նորութիւն մըն է մեր հրապարակին համար և կուգայ բաւական մեծ դիւրութիւններ ընծայել Պոլիս և Պոլսէ դուրս վաճառական և սեղանաւորական դասուն։ Ընկերութեան գրասենեակը ի մէջ ալլոց զանազան գործառնութեամբ զբաղող միջնորդ վաճառականաց կեդրոնավայր մըն ալ կը հանդիսանայ, որուն վարչութիւնը յանձնուած է կարող անձնաւորութեան մը, ինչ որ հաւաստիք մըն է թէ այս վաճառատունը լաւագոյն միջոցը պիտի ըլլայ գնողը և ծախողը իրարու ծանօթացնելու։ Սարգիս Սարգիսեան էֆէնտի որ ծանօթ անձնաւորութիւն մըն է և միանգամայն փորձառու առեւտրական ասպարէզի մէջ, կուգայ կազմակերպել ինչպէս նաեւ վարել այդ կարեւոր առեւտրական հաստատութիւնը։ Ձեռնարկը որ նպատակ ունի առեւտրական զանազան գործառնութիւնները դիւրացնելու, տուրեւառը ապահով միջոցներով կատարելու, լիայոյս ենք թէ գոհունակութեամբ պիտի ողջունուի վաճառական և սեղանաւորական դասուն կողմէ, որով ընկերութիւնը նաեւ պիտի յաջողի բացառիկ դիւրութիւններ ընծայել ամէն դասակարգի պատկանող գործի մարդոց և մանաւանդ միջնորդներու որոնք շատ պիտի օգտուին ընկերութեան այդ նոր ձեռնարկէն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Էրէյլիի հանքերուն ընկերութեան ճարտարագէտ Մ. Էլի Եօրկօրօ լոյի եղբայրը Անասթաս Եօրկօրուլօ որ կ'աշխատէր Կէլիքի հանքերուն մէջ, աւազակային ոճիրի մը զոհ գնաց։ Մ. Անասթաս Մայիս 25ին Զօնկուլտաքէն Կէլիքի կ'երթար Եօրտան անուն ձիապանի մը հետ։ Անտառէ մը անցած ատեննին յարձակում կրեցին աւազակներէ, որոնք հրացէնի կրկին հարուածներով սպաննեցին Եօրկօրուլօն, անոր վրայի 215 ոսկին առին և Եօրտանն ալ կապելէ ետք փախան։ Սակայն ձիապանը չուանները քակելով փախաւ և ժամանակին իմաց տուաւ Կէլիքէն դարձող երկու Ֆրանսացիներու, որոնք եւս պիտի ենթարկուէին յարձակման։ Զօնկուլտաքի Գայմագամը կը հետապնդէ աւազակները։

ՓՈԹՈՐԻԿ. — Գավագէ կը գրեն թէ քանի մը օրէ ի վեր Սեւ Ծովի մէջ տիրող փոթորիկը աւելի սաստկացաւ։ Եէնի Մահալլէի բարձունքի տուներուն կղմինտրները կոտրտուեր են։

ԳՈՂԵՐԸ ԳԱՑԸ ԳԻՒՂԻ ՄԷՋ. — Ժամանակէ մը ի վեր գողութեան դէպքերը անպակաս են գրեթէ ամէն գիշեր, Գատը գիւղի մէջ, ինչ որ կը յայտնէ թէ գողի ճարտար ընկերութիւն մը կը շահատակէ այդ գիւղին մէջ։ Ամիս մը ամբողջ գողերը շարունակաբար մտած են Անանիատիի, Բասքալիտիի, Զոյիթիսի, Քարլօ էֆ.ի, Սբաթարիի, Բաբատօբուլոյի եւայլ շատ մը տուները։ «Սթամպուլ» կ'ըսէ թէ գիշերը մարդ չհամարձակիր դուրս ելլել և տունը կը մնան, ամէն տեսակ նախզգուշութիւն ընելով։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ. — Քուլէէն կը գրեն թէ վերջին տեղատարափներէն գոյացած հեղեղները ողողեցին Մահմուտիյէ գիւղը։ Երկու աղջիկներ և կին մը ջուրերէն քշուեցան և գիւղէն ժամ մը անդին գտնուեցան իրենց դիակները։ Մշակուած դաշտերը գրեթէ աւերուած են։

ՈՃԻՐ. — Սիմոն անուն անձ մը առջի գիշեր երեսէն ծանրապէս վիրաւորեց Քաթինա անուն կինը որ Բերա, Մաճաբի մէջ հանրատուն մը կը վարէր։ Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԱՐԿԱԾ. — Էրէնքէօյի պողովաճաններէն մէկուն զաւակը Սիւրէյեա, երկու տարու մանկիկ մը, առջի օր արկածով ինկաւ պարտէզի մը աւազանը։ Երբ հասան և ազատեցին զայն, արդէն խեղդուած էր։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Դ. բաժանում. — Բաժանորդական ընկերութեանց բաժնեթուղթերը

Յօդ. Կայս. Ֆէրմանով կազմուելիք ամէն տեսակ ընկերութեանց առժամեայ կամ վերջնական բաժնեթուղթերը (հըսսա սէնէտարը actions) անուանական դրամագլխին վրայ ½% համեմատական դրոշմատուրքի ենթակայ են մէկ անգամուան համար, և 100 ղշ.ի կտորակն ալ 100 ղշ. պիտի նկատուի։

Յօդ. 22. Նոյն ընկերութեանց կողմէ հրապարակ հանուելիք առժամեայ կամ վերջնական պարտաթուղթերը (թահվիլաթ, obligations) իրենց անուանական արժէքին վրայ 100 ղշ.ին կամ 100 ղշ.ի կտորակին համար 10 փր.ի հաշուով դրոշմատուրքի ենթակայ են։

Յօդ. 24. Եթէ անանուն ընկերութեան մը պայմանաժամը երկարաձգուի, իր անուանական դրամագլխին վրայ նորէն ½% հաշուով դրոշմատուրք պիտի առնուի։

Յօդ. 24. Ընկերութեան մը դրամագլուխը, մինչեւ իսկ առանց նոր բաժնեթուղթեր հրապարակ հանելու, եթէ աւելցուի, դրոշմատուրքը դրամագլուխին վրայ աւելցուած մասէն կ'առնուի։

Բաժնեթուղթերը և պարտաթուղթերը դրոշմատուրքի ենթակայ չեղող ընկերութեան մը հետ միացող ընկերութիւնները դրամագլխին յաւելեալ մասին համար նոյն դրոշմատուրքը պիտի վճարեն։

Յօդ. 25. — 21 և 22րդ յօդուածներուն մէջ յիշուած պարտաթուղթերը և բաժնեթուղթերը, առանց կանխաւ դրոշմաթուղթ փակցուելու, չեն կրնար հրապարակ հանուիլ։ Ըստ օրինի դրոշմուած առժամեայ բաժնեթուղթերուն տեղ հրապարակ հանուած վերջնական բաժնեթուղթերը կը դրոշմուին առանց նոր տուրք մը վճարելու, Եթէ նոր բաժնեթուղթեր հրապարակ հանուին, եւ նախնական բաժնեթուղթերուն սկզբնական տրամադրութեանց, այն է դրամագլխին, տոկոսին և մասնավճարներուն նկատմամբ փոփոխութիւններ ըլլան, նոր բաժնեթուղթերը ձրի պիտի դրոշմուին, եթէ հին բաժնեթուղթերը ցոյց տրուին։

գումարներու վճարման փոխարէն Պետական Սնտուկներու տրուած ստացագիրները։

10. Պաշտօնական աճուրդներու և նուազուրդներու մասնակցողներուն կողմէ աւանդ տրուած գումարներուն ետ վճարուելուն առթիւ առնուած ստացագիրները և անդորրագիրները։

11. Երաշխաւորներու դրամական կարողութիւնը ծանուցանող պաշտօնական վաւերագիրներն և այս գործառնութեան նկատմամբ տրուած վկայագիրները։

12. Դատարաններու գործադիր իշխանութեանց կողմէ դատապարտեալէն գանձուած գումարներուն վերաբերեալ ստացագիրները։

13. Հանգստեան թոշակի Սնտուկներուն կողմէ հանգստեան թոշակ ստացողներուն, որբերուն և այրիներուն տրուած թուղթերը։

14. Պետական տուրքերու և հարկերու վճարման համար հարկատուներուն հաղորդուած ազդարարագրերը։

15. Ստորագրութեանց և կնիքներու պաշտօնական վաւերացման գիրերը։

16. Դրոշմատուրքի կանոնագրին տրամադրութեանց հակառակ օտար լեզուներով պատրաստուած թուղթերուն թարգմանութիւնները։

(Շարունակելի)

ԹԱՏՐՈՆ

ՀԱՍԱՆ ԷՖ.Ի ԽՈՒՄԲԸ, որ այնքան կ'զբօսնէ հանրութիւնը, այս շաբթէն սկսեալ, ամէն Շաբաթ գիշեր ներկայացումներ պիտի տայ Բանկալթի, Կիւլիսթան Պաղչէսիի Թատրոնին մէջ։ Այս շաբաթ գիշեր փայլուն երեկոյթ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ՌՈՒՍ ՃԱՊՈՆԵԱՆ

ԴԷՊԻ ԼԻԱՕԵԱՆԿ

ՆԻԽՈՒ-ՉՈՒԱՆԿԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 15 Յունիս. — Զօր. Սթաքէլպէրկ երէկուան թուով հետեւեալը կը հեռագրէ Զարին.

«Ճապոնցիները այսօր յարձակեցան Վաֆանկանի մեր հարաւային դիրքին վրայ, և գրաւեցին զայն։ Մեր զօրքերը թէև ետ մղեցին անոնց ամէն յարձակումները, բայց դիրքերնիս կորսնցուցինք։ Մեր Ա. զօրագունդը մեծ կորուստներու ենթարկուեցաւ։ Այս զօրագունդին հրամանատարը Քուվաւթանօֆ և տեղակալ Նատօչինսքի մեռան, ուրիշ բազմաթիւ սպաներու հետ։ Զօր. Կէռնակրոս ալ դունչէն վիրաւորուեցաւ, բայց երբեք չհեռացաւ իր կարգէն»։

ՊԱՐԻԶ, 15 Յունիս. — Ֆրանսացի ծովային սպայ մը Մ. տը Բիւէրվիլ որ Բորթ-Արթուրի սպայակոյտին անդամ է, մերժեց ընդունիլ Ճապոնցիներուն առաջարկը, որով կը հրաւիրէին մեկնիլ քաղաքէն, առանց ոևէ թշնամութեան հանդիպելու։

— Ռուսական զօրաց բազմաթիւ բանակ մը անցաւ Եալուէն և Մանչուրիա մտաւ։

Այս զօրաբանակը հաւանաբար այն է որ կը գործէր Քորէայի սահմանագլխին վրայ։

— Վաֆանկանի բուռն ճակատամարտին մէջ երկու կողմերէն ալ մեծ վնասներ կան։ Ռուս գնդապետ մը, հարիւրապետ մը և տեղակալ մը սպաննուեցան։

* * *

ՎԻԵՆՆԱ. — Բուլանդիէնի մօտ ճակատամարտի մը մէջ Ռուսք ետ մղուելով սկսան քաշուիլ Կիուչվանկ։ Զօր. Քուրօքիի բանակը կը շարժի Լիաօեանկի դէմ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Զօրավար Քուրօբաթքին հեռագրեց Զարին թէ Բորթ Արթուրի պաշարումը վերցնելու համար եթէ դէպ ի հարաւ երթայ, Նահանջի գիծը պիտի կտրուի։ Ասոր վրայ Զարը հրամայեց որ ռուս բանակը առ այժմ պաշտպանողականի վրայ մնայ։

— Ռուսիոյ զինուորական 60 շրջանակներուն պահեստիները զէնքի տակ առնուեցան։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ծովակալ Ալեքսեվի տեղեկութեանց նայելով Բորթ Արթուրի մէջ մեծաքանակ ուտելիք և 50,000 զինուոր կայ եղեր։

— Ռուս կառավարութիւնը 400,000 ռումբ յանձնարարեց Վարշաւիոյ զինարաններուն։

— Զօր. Բէլլէր հրամանատար կարգուեցաւ Մուքտէն գտնուող սեպերիական Բ. զօրաբանակին։

ՊԱՐԻԶ. — Երկու ռուս սպաներ, որոնք յաջողեր են դուրս ելլել Բորթ Արթուրէն, կ'ըսեն թէ Ճապոնցիք հետզհետէ կը սեղմեն բերդաքաղաքին պաշարումը։

— 20,000 Ճապոնցի զօրք կ'երթան ուժովցնելու Քուրօքիի բանակը, որպէս զի Լիաօեանկի վրայ յարձակի։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ճապոնցիք գրաւելէ ետք Քայբինկի եզերքը, ուրկէ Ռուսերը փախած էին, վերստին տիրեցին Նիուչուանկի։

* * *

[Ռուս գործակալութիւն]

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 13. — Զօր. Խարքեվիչի մէկ հեռագիրը կ'ըսէ թէ Յունիս 9ին, 10ին և 11ին Վաֆանկանի կողմի դիրքերուն մէջ ոչ մէկ փոփոխութիւն կար։ Ամէն օր առաջապահներու ընդհարումներ կը պատահին։ Վաֆանթիէնի հարաւային կայանին վրայ Ճապոնցիները յարձակեցան և մեր պահակները ետ մղուեցան. բայց Խազախներու յեղակարծ արշաւանքին առջեւ թշնամին քաշուեցաւ։ Լիաօթունկի արեւմտեան եզերքին վրայ ամէն ինչ անդորր է։ Ճապոնական մարտանաւեր կը հասնին մերթ ընդ մերթ, բայց բնաւ չեն մօտենար Սույանի եզերքին։ Ճապոնցիք առաջ չեն խաղար և եկած լուրեր կ'ըսեն թէ շրջակայքը կ'ամրացնեն։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

2/15 Յունիս 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	92.05
Ամէնէն բարձր գինը	92.06
» վար գինը	91.30
ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	120.62
Երէկուան բարձր գինը	120.62
» վար »	120.—
Ռուսական	91.—
Ճապոնական	76.50
Քարափ	510.
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա	277.50
» » » Բ	267.
Պանք Նաս. Կրէտ.	433.46
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.12½
Րէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	361.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ռ.	12.91
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.52½

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.09
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական ոսկի	87.22
Քրիմից	51.05
Նոր մէթալիք	103.30
Բօլ	90.15
Ռուսլի Թղթադրամ	8.63

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց
ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԺԹ.

ԳԱՅԼԻՆ ԲԵՐՆԻՆ ՄԷՋ

Երբ 25 վայրկեանէն, Միլօրտ գնաց զբօսարանը, որուն նահապետական պարզութիւնը գոված էր իրեն Ֆիֆի Վօլար, ուրախ եղաւ առանձին գալուն համար, փոխանակ Մուլէնն և իր մարդիկը մինչեւ Քօքադրիս փողոց իրեն հետ բերելու։ Ֆիֆի կեցած էր այդ փողոցին բերանը, դիտելով, լրտեսելով, որսի շան մը պէս հոտոտելով, յետոյ, իր մարդը տեսնելուն պէս, վերջալոյսին կէս մթութեան մէջ անհետանալով։—Աղէ՛կ, մտածեց ոստիկանը, ստահակը կը հետապնդէր, և եթէ տեսնէր որ հետս մարդ կար, խաղը կորսուած էր։

Այն օր բազմութիւն կար հասարակաց սրահին մէջ, և բոլոր այս ցնցոտազգեստ մարդիկը, որոնք ամէն մոլութիւն ունէին, և այն չարաչուք նայուածքները, որոնց մէջ չարագործութեան վարժութիւնը կը կարդացուէր, վերջապէս այն արիւնալի ու աղմուտ չեմ գիտեր ի՛նչը որ կ'ըլլէր մինչեւ իրենց ամօթալի զբօսանքներուն մէջ ահարկու այս մարդոց և կանանց ամբոխէն, — այս ամէնը կ'ընծայէին տեսարան մը ա՛յնքան զարհուրելի կերպով նկարագեղ որ ոստիկանը, թէեւ այս գարշելի ընկերութիւնը մօտէն տեսնելու վարժ, բայց վայրկեան մը անշարժ մնաց զարմանքէն։ Ֆիֆի Վօլար, որ անոր մուտքը կը լրտեսէր, դիտեց այս ազդեցութիւնը, և վախնալով որ ետ կը դառնայ, խոյացաւ անոր վրայ և պոռաց.—Ա՛հ, բարի լոյս, Տէր, այս կողմ եկէք, ընտանիքս ու բարեկամներս մեզ կ'սպասեն մասնաւոր փոքրիկ սրահի մը մէջ, ուր բոլորովին հանգիստ կերպով պիտի կրնանք խօսիլ և Պավիէրայի գարեջուր խմել, որուն վրայ ձեր կարծիքը պիտի յայտնէք։

—Հասկցայ, մռմռաց Միլօրտ, ստահակին ետեւէն երթալով, մասնաւոր սրահը կը հրաւիրեն զիս։ Օ՛ն, քնանալու ժամանակ չէ։

Եւ խորհելով հանդերձ այս վտանգաւոր գործին մէջէն պատուաւորապէս դուրս ելնելու միջոցներուն վրայ, մեղմիւ անցաւ այս աղտոտ մարդոց մէջէն, որոնց ակնարկները իր մաշեալ հանդերձներուն և ոսկեայ շղթային վրայ սեւեռած էին ցանկութեան վրդովիչ արտայայտութիւնով մը։ Դիտեց որ իր անցքին վրայ, նորատի չարագործը անհամարելի նշաններ կը փոխանակէր այս ամբոխին հետ։ — Զա՛ր սատանայ, մտածեց Միլօրտ։ Պատկերը կը սենայ կատաղօրէն։ Ամէնը մէկ հաշիւ է։ Պէտք չըսուի որ Միլօրտ երբեք նահանջեց այս թշուառականին և սինլքոր մարդոց առջեւ։ Եւ յետոյ, սուլում մը և մարդիկս կը վազեն օգնութեան։

Եւ յառաջացաւ, ո՛չ վախ ոչ կասկած ցոյց տալով։

Ի.

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՍՐԱՀԸ

Մասնաւոր սրահը տխրօրէն կը լուսաւորէին չորս աշտանակներ, սեղանի մը վրայ դրուած, որուն շուրջ նստած էին ընթերցողներուն ծանօթ գողերը։ Չորս աշտանակներու այս անլուր պերճանքը մէկ ներշնչումն էր Ֆիֆի Վօլարի որ իր ընկերներուն հասկցուցած էր թէ զբօսարանին համեստ երեւոյթն և քիչ մը տարօրինակ յաճախորդները տեսնելով, կարելի չէր գերմանացիին վստահութիւնը գրաւել առանց աչքին փոշի նետելու։

Երբեք, Ժանն լա Քամիւզ մէկ սեղանին մէկ աշտանակէն աւելի տուած չէր, ի՛նչ ալ ըլլային յաճախորդներուն թիւն ու հանգամանքը։ Տիրուհին ամենէն առաջ ո՛չ միայն հակառակ էր լոյսերու շատութեան, որ զբօսարանին բոլոր աւանդութիւնները կը խանգարէր, այլ մինչեւ իսկ մերժած էր իրենց տրամադրութեան տակ դնել մասնաւոր սրահը, ըսելով որ շատ աղէկ գիտէր թէ Սուֆլարի պէս մարդ մը ի՛նչ մտադիր էր ընել այս մասնաւոր սրահն և աւելցնելով որ չէր ուզեր իր զբօսարանին բարի համբաւը վտանգել։ Ֆիֆի յաջողած էր անոր խղճահարութիւններուն յաղթել, անոր աչքերուն առջեւ փայլեցնելով սպաննուած մարդուն թղթապանակը, ոսկի շղթան և գոհարեղէնները, և խոստանալով որ ամէն բան անուշութեամբ պիտի լմըննար։ Այս խոստումէն զատ, զբօսարանին տիրուհին պահանջած էր երկու մատանի, իր ընտրածը, և այնպէս հաւատալ կը ձեւացնէր որ խնդիրը պարզ գողութեան մը վրայ էր, առանց ֆիզիքապէս վնասելու հիւրին, թէեւ այս զանը բնաւ կարեւորութիւն չունէր իրեն համար։ Ուստի հաւանեցաւ։

(Շարունակելի)

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 93

Երկու Օրօրոցները

ՎԷՊ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌԻՇԲՈՒՐ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԻՍԱԿԸ

—Նորէն կ'ըսեմ թէ դուն անպատճառ բան մը ունիս լեզուիդ տակ, վասն զի շատ մեծ վստահութեամբ կը խօսիս այս գործին վրայ։

—Եթէ վստահութեամբ կը խօսիմ ձեր առջեւ, պատճառը ա՛յն է որ կատարելապէս համոզուած եմ թէ այդ երիտասարդը չէր կրնար գործած ըլլալ երբէք գիշերուան ոճիրը։

—Ուրեմն ինչո՞ւ համար տունը չի գտան զինքը։

—Որովհետեւ անակնկալ պարագայ մը արգիլք եղաւ տուն դառնալուն...։

Տիկին Լիւսըռոլ, որ Լուիզի խորհրդաւոր ձեւերէն մեծապէս ազդուած էր, խորաթափանց ակնարկով մը անոր երեսը նայեցաւ և արտասովոր աշխոյժով մը,

—Լուի՛զ, աղաղակեց, յայտնի է որ դուն շատ բաներ գիտես, բայց ծածուկ կը պահես կոր ինծմէ։

—Ա՜հ, հառաչեց հէք կինը ջղային սարսուռով մը, ես իրաւ շատ բաներ գիտեմ, բայց երբ ժամանակը գայ զանոնք ձեզ յայտնելու, գիս հարցափորձելու իսկ պէտք չպիտի ունենաք, տիկին։

—Ձեմ ուզեր քու անձնական գաղտնիքներուդ թափանցել, Լուի՛զ։ Անոր կրնաս վստահ ըլլալ։ Բայց, առանց պատճառը գիտնալու, բուռն հետաքրքրութիւն մը արթնցած է սրտիս մէջ այդ երիտասարդին նկատմամբ։ Առաջին տեսութենէս ի վեր իր պատկերը չէ՛ ջնջուած երբեք մտքիս մէջէն, և երբ րոպէ մը առաջ ըսիր թէ կատարելապէս համոզուած ես իր անմեղութեան, անպատմելի հրճուանք մը կաթեց սրտիս մէջ։

Տիկին Լիւսըռոլ պահ մը կեցաւ, և յետոյ նուաղուն ձայնով մը շարունակեց,

—Սիրտս ճշմարիտ տագնապի մը մէջ է հիմա։ Օրիորդ Լէոնդին յուսահատ և թախծալի վիճակի մը մատնուած է։ Իր նշանածին դէմ եղած ամբաստանութիւնը շատ դաժն հարուած մը եղած է խեղճ աղջկան, որ շարունակ արիւնէ արցունք կը թափէ։ Այս կացութեան մէջ, դուն միայն կրնաս անոնց յոյս և մխիթարութիւն հայթայթել, Լուի՛զ։

—Ի՞նչ կերպով, տիկին։

—Հիմա չիտակ անոնց տունը կ'երթաս և օրիորդ Լէոնդինին կը կրկնես ինչ որ ինծի ըսիր քիչ մը առաջ։ Այդ խօսքերդ վստահ եմ թէ շատ օգտակար պիտի ըլլան իրեն, և պիտի սրտապնդեն զինքը։

—Ձեր հրամանը նոյնութեամբ պիտի կատարեմ, տիկին։ Ուրիշ ըսելիք մը ունի՞ք։

—Ո՛չ, հիմակուհիմա բան մը չունիմ։

—Ուրեմն, եթէ արգիլք մը չկայ, հաճեցէք շաբաթի մը չափ կատարեալ ազատութիւն շնորհել ինծի։

—Թոյլտուութիւն խնդրելու պէտք չկայ, Լուի՛զ։ Դուն ամէն իրաւասութիւն ունիս այս տան մէջ։ Մենք քեզ իբր ծառայ չենք նկատած հօս։

Լուիզ իր տիրուհւոյն ձեռքը բռնեց և երախտագիտութեան ջերմ համբոյր մը դրաւ հոն։ Յետոյ աճապարանքով դուրս ելաւ սենեակէն, իր կուտակուած արցունքներուն թափ տալու համար։ Սիրտը բոլորովին ուռած էր։ Կը ձեռնարկէր անանկ գործի մը, որուն հետեւանքը շատ ծանր պիտի ըլլար իրեն համար։

Կէս ժամու չափ ետքը երեսը լուաց, մազերը յարդարեց և գլխարկը դնելով վար իջաւ։

Լուի, բերանը գլանիկ մը զետեղած, խոկուն դէմքով մը կը պտտէր ապարանքին մեծ բակին մէջ, որ ծաղկանոցի մը վերածուած էր։ Լուիզ անմիջապէս քովը գնաց և և լռջախոհ դէմքով մը կենալով,

—Այսօր պէտք չէ որ դուրս ելլես, ըսաւ խիստ ցած ձայնով մը։

—Ինչո՞ւ, հարցուց Լուի կեղծ անտարբերութեամբ մը իր մօրը երեսը նայելով։

—Որովհետեւ ես անանկ կ'ուզեմ, չեշտեց Լուիզ հրամայողաբար։

Լուի գլուխը տնկեց խորոտ կերպով, և ջանաց պահել իր անչափօթ կերպարանքը, բայց սիրտը ուժգնապէս կը տրոփէր։

—Իմացար, անանկ չէ՞, յարեց Լուիզ միշտ հրամայողաբար, այսօր դուրս չպիտի ելլես բնաւ, և ինծի պիտի սպասես։ Ժամը քանիին դառնալս չեմ գիտեր թէեւ, բայց հարկ է որ հօս գտնեմ վերադարձիս։

Ու արագ քայլերով հեռացաւ, մինչ իր զաւակը արձանի պէս քարացած կեցած էր բակին մէջ։

Խեղճ մայրը աւելի՛ տառապագին կացութեան մը մէջ կը գտնուէր հիմակ։ Առջի գիշերուան իրողութիւնները շարունակ չղջան կ'ընէին իր ուղեղին մէջ, և չէին թողուր որ իր միտքը որոշ ուղղութիւն մը գտնէ խնդրոյն լուծումին յանգելու համար։

Ինչ որ իրեն սարսափնակ կը թուէր այն սոսկալի ամբաստանութիւնն էր որ Բիէռ Ռիգոռի վրայ ծանրացած էր հիմա։ Հէք կինը անլուծելի առեղծուած մը կը նկատէր այս կէտը, քանի որ ինք աչքերովը տեսած էր թէ թշուառ երիտասարդը զարհուրելի եղեռնագործութեան մը զոհ կ'երթար ճիշդ այն պահուն, երբ միւս ոճիրը կը գործուէր Լիլ փողոցի տան մէջ։

Այս մտածումները բաւական ըլլալ էին Լուիզի միտքը Լիւսըռոլներու ապարանքէն մինչեւ Լիլ փողոց, բայց հոն յուզումը բաւական թեթեւցաւ, այնպէս որ ինքզինքը բոլորովին մոռցած էր, երբ Պլանշարի յարկաբաժինէն ներս մտաւ։

Լէոնդին և իր պապը լուռ ու մունջ նստած էին։ Լէոնդինէն աւելի արգահատելի էր վիճակը ծերունի աշխատողին, որ սենեակին մէկ անկիւնը քաշուած, չէր համարձակէր բառ մը իսկ արտասանել իր թոռան առջեւ։

Լուիզ աթոռ մը առաւ իսկոյն և խօսքը Լէոնդինի ուղղելով.

— Զիս ճանչցա՞ք, անանկ չէ՞, օրիորդ, ըսաւ մտերմական ձեւով մը, ես տիկին Լիւսըռոլի տունէն եմ և Լուիզ Վէռաթէ կը կոչուիմ։ Տիկինը մանրամասնօրէն պատմեց ինծի դէպքին բոլոր պարագաները, և ըսաւ թէ ձեր նշանածն ալ կ'ամբաստանուի եղեր իբր մեղսակից։ Այն ատեն ըսի իրեն թէ պարոն Բիէռ Ռիգոռ չի կրնար երբեք ոճրագործութեան մը հեղինակը եղած ըլլալ։ Մօտ օրէն ճշմարտութիւնը պիտի յաղթանակէ և յանցաւորները պիտի պատժուին։ Ահա տիկինին հրամանով, այս խօսքերը ձեր առջեւ ալ կրկնելու կուգամ, աղջիկս։

(Շարունակելի)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍՈՒԹԼԷՐԱՃԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԹՕՓՃԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՏԱՐԹԱՐԱՆՔ
ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԵՒ ԳԱԳՄԱՃԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Մ. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, թիւ 7
ճիշդ Սըլէնկէր վաճառատան դիմաց

Համբաւաւոր եղած այս վաճառատունը, որ 20 տարիներէ ի վեր մեծ համբաւ շահած է հարսանեկան մոմերու, մկրտութեան հագուստներու, կանանց և օրիորդաց գլխարկաշինութիւններու մէջ, այս անգամ աւելի ընդարձակելով իր գործառնութիւնները, վերոյիշեալ վաճառատունը փոխադրուած է։

Այս առթիւ բոլորովին տարբեր գիւտութեամբ և գիներու տարօրինակ աժանութեամբ կը պատրաստէ ամենաքանչելի զարդարուած մոմեր որ միշտ պատրաստ կը գտնուի 30, 40 զոյգէ աւելի, զանազան կառնիներու և ձեւերու տակ։ Ուստի միշտ օգտուելու համար գիներու ահագին տարբերութենէն, նախ դիմեցէք վերոյիշեալ վաճառատունը, ուրկէ չափազանց գոհունակութեամբ դուրս պիտի ելնէք։ Մի՛ խաբուիք, ուրիշ տեղ ճիւղ չունի և բուն իսկ հեղինակին դիմեցէք։

Կը գտնուին ամէն տեսակ լէմոնի ծաղիկներ, մետաքս երիզ, կրլանտ քօղք, ձեռնոց, ծանր սնտուկ, արծաթապատ ափսէ եւն. եւն։

Մկրտութեան հագուստներու նոր տեսակներ կը գտնուին սիւզէնիյի, պրօտէյի, մետաքս օթօմանի, սաթէն լիւքսի և լիւպերթի վրայ ծանր բանուած խիստ աժան գիներով։

Կանանց գլխարկագործութեան մէջ եւս Պոլսոյ կողմը միայն մէկ հատիկ ըլլալով, այս ճիւղին մշում տալու համար ամէն ջանք և զոհողութիւն ի գործ դրած է շնորհիւ իր առաջնակարգ մօտիւֆներուն և Բարիզի ամէնէն ընտիր գործարաններէն բերել տուած վերջին նորաձեւ ապրանքաց ճոխութեան և ազնուութեան։

Ուստի կ'արժէ անգամ մը այցելել նախ վերոյիշեալ վաճառատունը որ մեծ դիւրութիւն մը ըրած է Պոլսոյ կողմը բնական սերին համար։ Կը մրցի Բերայի էն առաջնակարգ վաճառատուններու հետ, կը փափագի խիստ աժան ծախելով յաճախորդ շահիլ։ Կը գտնուին նաև փետուրներ, էքրէթ թաւիչ, վուալէթներ, նաև մանչ տղայոց բազմատեսակ գլխարկներ։

Պատրաստ կը գտնուին դարձեալ ծանր տեսակ խարճեր, կարնիթուրներու, թանթելայ և քօրտէլաններու մեծ հաւաքածոյ, բոնժէ, թաֆթայ, մուսլին տը սուա, սաթէն լիպէրթին, յիւզին, քրէփ անկլէ, ֆիչու, կանտ Պրօտէ, օրիորդաց օժիտի համար ճերմակեղէնք, քօրսէ անուշահոտ նիւթեր, ձեռագործի վերաբերեալ ամէն տեսակ նիւթեր, սալօններու համար ծանր տեսակ ծաղկեայ էթաժէրներ, մեծ թաւիչէ տերեւներ (սագսներ, կողովներ)։ Ուստի փութացէք դիմելու սոյն հաստատութեան վաճառատունը։ 100—3

Capsules de Santal Salolé [Colol]
Ա. ՖՕԼՕԼԵԱՆԻ
ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷԻ ԳԱԲՍԻՒԼ

Հին և նոր ջերմամիզութիւն (կութ միլիթէւ) միզանցքի նեղնալ, միզամանի բորբոքում, կը բուժուին միմիայն Ա. Ֆօլօլեանի պատրաստած Սանթալ Սալօլէի գաբսիւլներով. զայն հաստատելու համար կը բաւէ տուփ մը միայն գործածել։

Գինն է 12 դահեկան

Capsules de Goudron au Baume de Tolu [Colol]
Ա. ՖՕԼՕԼԵԱՆԻ ԽԱՑԹՂԱՆՈՎ ԹՈԼԻՒԻ ՊԱԼԱՍԱՆԻ ԳԱԲՍԻՒԼ

Հին և նոր (Պրօնշիթ), շնչարգելութիւն (ասթմա), էնֆլիւէնձա, հարբուխ և առ հասարակ կուրծքի ամէն հիւանդութիւն կը բուժուին Ա. Ֆօլօլեանի պատրաստած խայծղանախառն Թօլիւի պալասանի գաբսիւլներով։

Գինն է 5 դահեկան

Pilules Afiyette
ԴԵՂԱՀԱՏ ԱՖԻՅԷԹ

Մշտատեւ պնդութիւն, դժուարամարսութիւն գլխու ցաւ, ախորժակի նուազումն, տեռատեսութիւն (մայասըլ) մաղձ (սաֆրա) ընդհանրապէս պնդութենէ նեղուողներուն ախտանշաններն են. այս տեսակ հիւանդութիւնները կանխելու համար կը բաւէ Ա. Ֆօլօլեանի պատրաստած Աֆիյէթ դեղահատները գործածել։

Տուփն է 5 դահեկան

Վերոյիշեալ դեղօրէից ընդհանուր վաճառատեղին է, Կ. Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, չաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի դէմ ծխավաճառ և մսավաճառի խանութներուն վրայի յարկը Ա. Ֆօլօլեանի Օսմանեան դեղօրէից պատրաստութեանց ընդհանուր մթերանոցը, թիւ 19։
10—4

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պէն Պիր Ճէօքեի դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պէն-Պիր-Ճէշմէսին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

Լ'ՈՒՆԻՕՆ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄԸՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԸԼԸՆՄԸՇ
Մէրքէզի իտարէսի — Բարիզտէ, Վանտօմ մէյտանընտա 9 նումէրօլը տայիրէի խուսուսիյէրինտէ

ՀԱՐԻՔԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 120,000,000 ֆր.
1902նին մաքպուզաթը 24,000,000 »
Էօտէնէն զիյան 274,000,000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գըյմէթի 21½ միլիար

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,000,000 ֆր.
1902 մաքպուզաթը 12,000,000 »
Էօտէնէն զիյան 129,000,000 »
Սիկուրթալը էօմիւր 272,000,000 »

ԲՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կաւէէթ միւսաիտ շէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ շիւպէսի ... էտէն ֆիւթիւրլա էօմիւր օիկիւրթա իտէր։ ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանգասը» տըր. Թիւրքիա վէ մէմալիքը Շարգիյէ իչին միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Բաթըրճը Օղլու Խանընտա
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա ալըմճա պիր Շիւպէսի օլտուղը կիպի՝ մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի աժանլարը վար տըր։

ՔԻՐՋԻՐԻՔ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՎԷ ԳՕՄՓ. ՍԸՆԸՆ
ՊԷՕՅՈՒՔ ՏԷԼԼԱԼԼԸՔ ՄԷՔԹԷՊԻ
ԹԱԼԻՄԱԹՆԱՄԷՍԻ

Տէր Ալիյէտէ Կալաթասա Խավեար խանընտա Նօ. 19 սաքինտիր.
Մէզքիւր իտարէխանէմիզտէ ածիտէ մուհարրէր մուամէլաթ իճրա իտիլիր.
1°. Տէրսաատէթտէ վէ վիլայէթլէրտէ ումում հավալաթ իշլէրիյլէ մէշղուլ օլունուր.
2°. Ախպարլարընա իղաֆէթէն էմլաք պէյ վէ իշթիրա վէ էմլաքը մերհունէ մուգապիլինտէ բարա իգրազ վէ իսթիգրազ իտիլիր.
3°. Էմրէ մուհարրէր սէնէտաթը թիւճճարիյէ սքօնթօ իլէ ալընըպ սաթըլըր.
4°. Չէլաիրը միւթէնէվվիա իլէ օտուն, քէօմիւր վէ քէրէսթէլէրին պէյ ու շիրաարընա տէլալէթ իտիլիր.
5°. Թաշրալարտան Տէրսաատէթէ կէօնտէրիլէն մէզքիւր էմթաա միւթէտիլ շէրաիթլէ սաթըլըր վէ ավանս վէրիլիր.
6°. Թաշրալարտան սըբարըշ վէրիլէն հէր նէվ էմթաաի թիւճճարիյէ միւպայա իտիլիպ կէօնտէրիլիր.

Իտարէխանէմիզ Տէրսաատէթտէ վէ Թաշրալարտա ասհապը ումուր վէ մէսալիհ վէ ասհապը էմլաք վէ սարաֆան վէ թիւճճարան վէ գոմիսիօնճու վէ տէլլալլար իլէ մուամէլաթ վէ մուխապէրաթը տաիմէտէ պուլունտուղունտան, ասհապը մէսալիհ իլէ՝ էմլաք ալըճը վէ սաթըճըլարը՝ մուգրիզ վէ միւսթէգրիզլէր՝ վէ սէնէտաթը թիւճճարիյէյի հէվալէ թարիգիյլէ տէվր ու գապուլ իտէն թիւճճարան վէ սարաֆան՝ վէ գիւքր օլունան էմթաաի թիւճճարիյէյի տօղրուտան պէյ վէ իշթիրա իտէն թաճիր վէ գոմիսիօնճուլար վէ պէյ ու շիրայէ տէլալէթ իտէն տէլլալլար Տէրսաատէթտէ իսէ տօղրուտան տօղրույա, Թաշրալարտա իսէ պիլմուխապէրէ միւրաճաաթ իյլէտիքլէրինտէ թիճարէթճէ քեսպի թէսհիլաթ վէ իսթիֆատէ պույուրաճագ տըրլար։

Իտարէխանէմիզին ումում վէ խուսուսաթը միւտիր Սարգիս Սարգիսեան էֆէնտիյէ էօհտէսինէ թէվտի իտիլմիշ օլուպ, մուխապէրաթըն Թիւրքճէ վէ էրմէնիճէ վէ Ֆրանսըզճա իճրա վէ պայի վէ միւշթէրիյէրին հուգուգու միւշավիր մախսուսլարըլա մուհաֆազա իտիլէճէկի իլան օլունուր։

Տէրսաատէթ 24 Մայիս 1904

Կալաթատա Խավեար խանընտա Նօ 19 իտարէխանէտէ մուգիմ
ՔԻՐՋԻՐԻՔ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՎԷ ԳՕՄՓ.

ՏՕՔԹ. ԵՈՐԿԻ ԱՆԹՈՆԻԱՏԻ
Վկայեալ
ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի, ամէն օր, Եւրոպական ժամը առտուան 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9, Բերա, անգլիական դեսպանատան մօտ, Սէրգիս փողոց թիւ 20 տունը։

Դաղիական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ է և Վիեննայի մէջ իր երկարամեայ պաշտօնավարութեամբ ստացած է ճարտար փորձառութիւն մը և իրեն դիմողները կը դարմանէ գիտական վերջին պահանջումներով։

Դաղիական և մորթի հիւանդութիւններէ զատ ուրիշ ախտերէ վարակեալները չի դարմաներ։ 45—8

ԴԵՂԱՐԱՆ
ԽԱՉԻԿ ՓԷՇՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 261 Մահմուտ Փաշա Պաշի, աղբիւրին կից 261

Սոյն բազմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Փէշճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունեցաւ գնահատուիլ յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայանել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշգապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունքն եղած են։

Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ թիւպեր (աշը գալէմի) բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԻԱՃՎԷՐՏԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. և Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանատունը։

Ատամնաբոյժ Վռամշապուհ էֆ. Թաշճեան ևս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նորը ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՍՊԱՍ

ՍԱՆԱՔՈՐ
"SANAKOR"
Bréveté S. G. D. G.

«Sanakor» forուն իր հանճարեղ և պարզ շինութեամբ վայելուչ և ճկուն կ'ընէ մէջքը, առանց թոքերը կամ ուրիշ կենսական գործարաններ ճնշելու։ Այս նոր forուն կը լայնցնէ իրանը, կ'երկարէ մէջքը, կը ծածկէ որովայնը և կնոջ կուտայ ուղիղ դիրք մը, առանց պէտք ըլլալու որ կապերը պնդուին։ «Sanakor» ծայրայեղ վայելչութեան կը միացնէ անբաղդատելի հանգստութիւնը, ա՛յնքան կատարեալ կերպով որ խանդավառութեամբ ընդունուած է որքան ազնուական տիկիններէ, այնքան փափկակազմ անձերէ որոնք նախապէս կը գործածէին առողջապահական բռնած քօրսէները։ «Sanakor» մենաշնորհ եղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց, Գերմանիոյ և Պելժիոյ մէջ։

48—7

Կեդրոնատեղի
Հռչակաւոր ԲԱՌԷ վաճառատունը
Բերա թիւ 262

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆի վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի աժան գիներով։ Կը գտնուին նոր հոն հարսի կիրլանտ, քօղք, քօղքի սնտուկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փետուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Ձամիչեանի հարսանեկան մոմերու նոր վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաեւ ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Քամանըօ խանի տակ, թիւ 86

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ԲԱՐԻԶ 1900

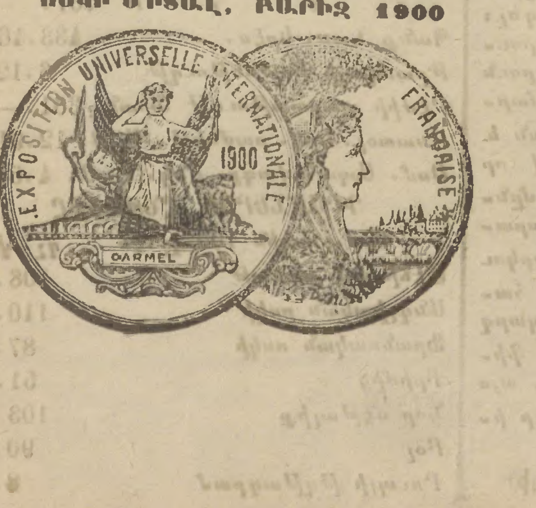

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.
ԱՆՄՐԱՑ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ
ՌԻՇՕՆ-ԼԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառաններէն

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Ղալաթիոյ Քարափը, Ս. Սիբէ Ֆրանսէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրօֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոստոնի գիտական կաճառէն Բրօֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Ս. Է-ՆՕՔԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,
ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ
ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

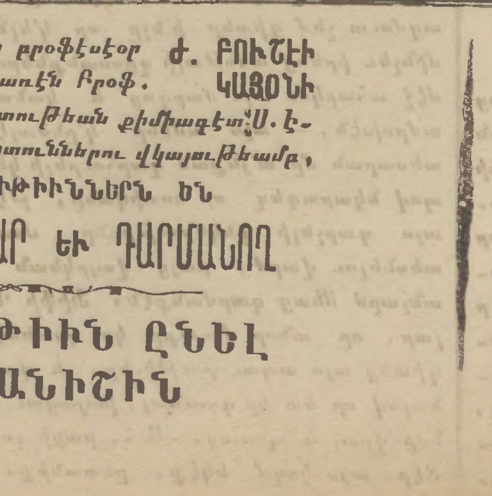

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ